

5310

1024 July 6

1911

059

9-70

2010

159

- 70

235

Բ. ՉԲԵԿԵՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1911 թ.

ԼԵՆ ՏՕԼՍՕՅ

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1) Քաղքի աղաթ (սպառում) տպ. 1869 թ. 15 կ.			
2) «Մ. ցի» օրացույց	1888	թ.	15 »
3) — — —	1889	»	15 »
4) — — —	1890	»	15 »
5) — — —	1891	»	15 »
6) — — —	1892	»	15 »
7) — — —	1893	»	15 »
8) — — —	1894	»	15 »
9) — — —	1895	»	15 »
10) — — —	1896	»	15 »
11) — — —	1897	»	20 »
12) — — —	1898	»	20 »
13) — — —	1899	»	20 »
14) — — —	1900	»	20 »
15) — — —	1901	»	20 »
16) — — —	1902	»	20 »
17) — — —	1803	»	20 »
18) — — —	1904	»	20 »
19) — — —	1905	»	20 »
20) — — —	1906	»	20 »
21) — — —	1907	»	20 »
22) — — —	1908	»	20 »
23) — — —	1909	»	30 »
24) — — —	1910	»	30 »
25) — — —	1911	»	20 »
26) «Պատկերազարդ»	1889	»	30 »
27) — — —	1891	»	30 »
28) — — —	1892	»	30 »
29) — — —	1893	»	30 »
30) — — —	1894	»	30 »
31) — — —	1895	»	30 »
32) — — —	1896	»	30 »
33) — — —	1897	»	30 »
34) — — —	1898	»	30 »
35) — — —	1899	»	30 »
36) — — —	1900	»	30 »
37) — — —	1901	»	30 »
38) — — —	1902	»	30 »
39) — — —	1903	»	30 »
40) — — —	1904	»	30 »
41) — — —	1905	»	30 »
42) — — —	1906	»	30 »

1002
29437

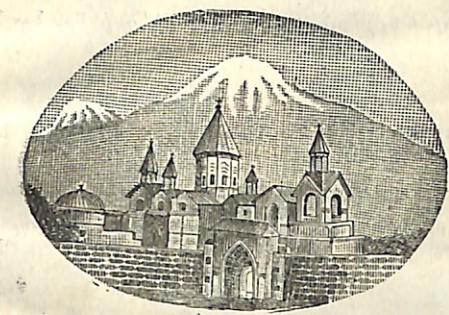
059
9-70

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ—ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

529
44-26

S A R E S N S S

1911 թ.

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԱԼԻ

ԹԻՖԼԻՍ
Ֆաբրան Տ. Մ. Ռոտինեանցի
1910

46740-42

8800000000

000
12-14

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԻ Բ.

Ազգընտիր և Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց:

Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆՆ ԼԻԼԻԿԻՈՅ Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ:

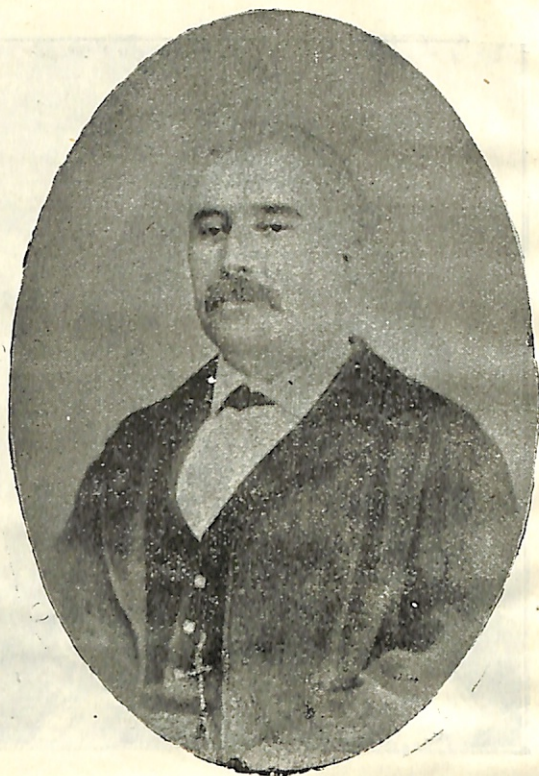
Ի Պատրիարքութեան Հայոց Իրուսաղէմի Ամենապատիւ Տ.
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Բարձր-սրբազան Արքեպիսկոպոսի:

և

Ի Պատրիարքութեան Հայոց Վ. Պօլսոյ Ամենապատիւ Տ. ԵՂԻՇԷ
Բարձր-սրբազան Արքեպիսկոպոսի:

† Եորոզ հանգուցեալ Երուսաղէմի Հայոց
Պատրիարք Յարութիւն Արքեպիսկոպոս
Վեհապետեան:

† Պետրոս Շանշեան

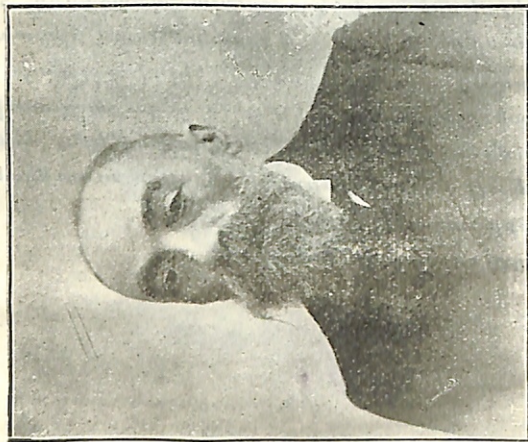
Մ Ե Ր Ը Ն Թ Ե Ր Յ Ո Ղ Ն Ե Ր Ի Ն

Պատիւ ունիմ յալանել յարդելի ընթերցողներիդ, որ նախկին տարիներին նման ալս անգամ ես հրատարակումէնք սոյն մեր կազմած առաջիկայ 1911 թ. «Աեղանի» տարեցոյցը, որը ընթերցող հասարակութեան կողմից միշտ բարեհաճ ընդունելութիւն է վայելել ու գտել Յուսով եմ, որ ալս անգամ ես նոյն համակրութիւնը և ընդունելութիւնը գտնելով մեծ քանակութեամբ նաև կտարածուի:

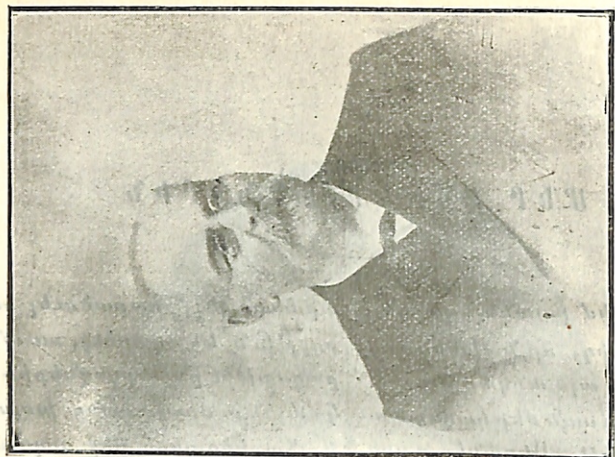
Ինչ վերաբերում է «Տարեցոյցիս» մէջ զետեղուած գիտնականօրէն դեռ ևս չուսումնասիրած — գուշակութիւնների և ալլ նման նիւթերի զետեղելուն, որը հաղարարութեամբ ընթացքով միշտ ժողովրդի մէջ

արմատացել, տարածուել ու սովորութիւն են դարձել, առանց որի բազմաթիւ ընթերցողներին տեղիք կտալինք միանգամից խոյս տալու և «Տարեցոյցիս» մէջ տպուած նաև միւս օգտակար մասերից զրկուելու ուստի թէ ընթերցասիրութեան տարածուելուն չ'ընթանալու և թէ մեր դաւառական գործակալների անընդհատ պահանջին զոհացում տալու պատճառով, հակառակ մեր ցանկութեան հրատարակում ենք, թողնելով ալլայիսի նիւթերի ճշգրիտ ու բացատրութիւնը իբրև հետաքրքրութիւն, հենց իրեն ընթերցողին ուսումնասիրելու:

Ա. չ/ս.

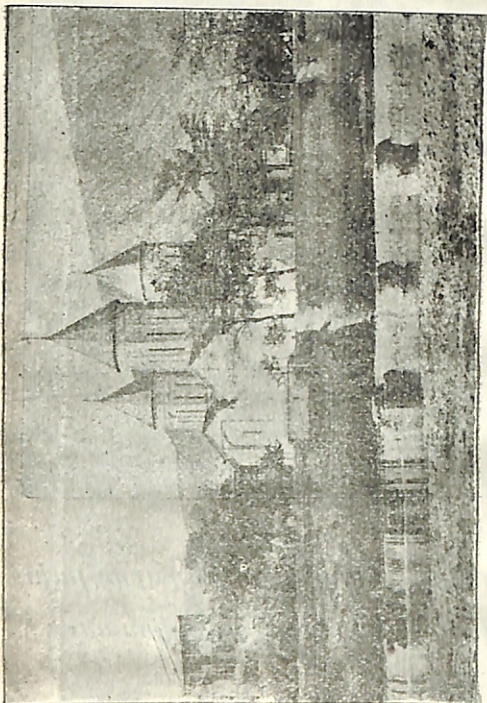
† Հասարակական գործիչ եւ բարերար
Բաղդասար Մովսէսեան Դօլմախանեան:

† Ուսուցիչ եւ ազգային գործիչ
Զարարեայ Փետրոսեան Գրիգորեանց:

Թիֆլիսի նորընտիր քաղաքագլուխ
Ալէքսանդր Իվ. Խատիսեան:

Վանքաճառ միայն զմեզ

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

Ա) 1911 թ. ՀԱՅՈՑ ՑՈՒՄԱՐԵԿԱՆ ՆՈՐԱՆ

Գիրք տարւոյն է	Մ.
Վերադարձ	ԺԱ.
Եօթնեքեակը	2.
Իննեքեակը	9.
Տանուէրն	Ջրհոսն

Բ) Տ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Տ Ն Ե Ր

Հայրը՝ ըստ բուն Տոմարի (Ոգոստ.)	11-ի
» ըստ Ազարիայի Մարտի	21 »
Լաւինայ՝ (ըստ նոր Տոմ.) Դեկ.	19 »
Թուաց՝	Յունուարի 1 »
Մազմեղականայ՝	Մունիսի 10 »
Հրէից՝	Սեպտեմբերի 7 »
Հաբեշայ՝	Օգոստոսի 26 »
Վարաց	Ոգոստոսի 1 »
Նեստորականների	Հոկտեմբերի 1 »
2ինայ՝ փետրվարին (յուանի առաջին օրը)	
երբ արևը դեռ Ջրհոս համաստեղու	
թեան մէջ է գտնվում:	

Գ) ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ՑԱՅՏՆԻ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Սր Կաղանդի Շարաթ Յունուարի 1-ին	
» ԾՆՆՆԵԱՆ ԵՂ.	6 »
Միջոց ուտիք 17 օր:	
Առաջադրաց Բարեկ. Յուն.	30 »
ՕՐ ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՅԻ ԲՂ. Փետ.	14 »
Բուն-Բարեկին դան	» 20 »

ՕՐ ԱՌԵՏՄԱՆ ԵՂ. Ապրիլի	7 »
ՋԱՏԻԿ.	Ապրիլի 10 »
Երևան Ս. Խաչի Մայիսի	8 »
ՀԱՄԱՐՁՈՒՄՆ	» 19 »
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ	» 29 »
Բարեկ. Ս. Լուս. պէջ. Յունիսի	19 »
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ	» 25 »
Բարեկ. Վարդ. պէջ. Յուն.	10 »
ՀԱՌԴԱՎԱՌ	» 17 »
Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Աստուած. պէջ. Ոգ.	7 »
ԼԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. Ածած.	» 14 »
Իրից ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Խաչի Սեպտեմբերի	4 »
ԽԱՉՎԵՐԱՑ.	» 11 »
Բարեկ. Վարադայ Ս. Խաչի	» 18 »
Վարադայ Ս. Խաչ.	» 25 »
Միջոց ուտիք 7 շաբաթ:	
Իււտ Խաչ.	Հոկտեմբ. 23 »
Յիւնական Բարեկ. Նոյեմբ.	20 »
Երկր ամաց Հնծ. Ս. Ածածնի	» 21 »
Յղութիւն Ս. Ածածնի Դեկտ.	9 »
Ս Թակուրայ Բարեկ.	» 11 »
Միջոց ուտիք 12 օր:	
Բարեկ. Խննդ. պահոյ Հինգշաբթի	
Դեկտեմբերի	» 29 »

Դ) Այն օրերը, երբ Հայաստանիայց անկեղեցւոյ օրէնքով պատկի խորհուրդ կատարելն արգելուում է:

Ամբողջ մեծի պահոց և Յինանց օրերի ընթացքում: մինչև Նիկիական— առաջին Կիւրական Յարութեան:

Այն Կիւրական երեկոներին, երբ մեծ օրը արեւոյ տօն է:

Ամեն Նաբաթ երեկոներին:

Ամեն լուս—Չորեքշաբթի և լուս Պարբաթ երեկոներին:

Նաբաթական պահոց ընթացքում: Տէրութեան մեծ տօների նախ— ընթաց երեկոներին:

Նաւականաց Ուրբաթ երեկոներին: Մենդեան ութօրէից, Վարդավա— ռի 3 օրերը: Վերափոխման 10-րդ օրը և Ս. Խաչի ամբողջ շաբաթը:

Ե) ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՄՈՒՆԻՔ

Տօնք եկեղեցականք

5. 6. 7. և 13. Յունուարի տօնք Մեն— ղեան և Անուանակոչութեան Քրիստոսի: Փետր. 13. Օր Մենդ. Վեհափառ Մատ— Թէոս Բ. Ամ. Հայոց Կաթողիկոսի:

14. Տեառներնդառաջ:

—Ս. Վարդանանց զօրավարացն: —Մուսնի Վերապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին:

Ապրիլի 7 Տօն Աւետման:

—Եւնի Վերապն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին:

—Գիւտ նշխարաց Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին:

—Ս. Թարգմանչացն մերոց Սա— ճակայ և Միսրոպայ:

—Ս. Առաքելոյն Թադէոսի և Ս. Սանդիտոյ կուսին:

Սեպտ. 8—Տօն Մենդ. Ս. Աստուած.

—Տարեդարձ Ս. Օծման Վեհափառ Մատ— Թէոս Բ. ամենայն հայոց Կաթողիկոսի: Հոկտ. 15. Անուանակոչութեան Վե— հափառ Հայրապետի:

Նոյ. 21.—Ընծայումն Ս. Աստուածած.

—Ս. Առաքելոցն Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի:

Դեկտ. 9. Տօն Յղութեան Ս. Ու— աւածածնի:

2) ՏՕՆԻՔ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆԻՔ

Ապրիլի 23.—Անուանակոչութեան Ս. Կ. Մ. Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Գէօ— ղորովնայի:

Մայիսի 6.—Մենդե. Ս. Կ. Մ. Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրովչի:

Մայիսի 14.—Թադադրութեան Ս. Կ. Մ. Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրովչի և Ալէքսանդրայ Գէօգորովնայի:

և 25 Մեն. Ս. Կ. Մ. Թադուհի-Կայ— սրուհւոյ Ալէքսանդրայ Գէօգորովնայի:

Յուլ. 22.—Անուանան. Ս. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Գէօգորովնայի:

Յուլ. 30.—Մենդե. Ս. Կ. Մ. Թադա— ժառանգ Կայսր Ալէքսանդր Նիկիոյ Վիլիլի:

Սեպտ. 25.—Յիշատակ Նուաճման օրերեւան Կովկասու:

Հոկտ. 5.—Անուանակ. Ս. Կ. Մ. Թա— ղաթառանգ Կայսր Ալէքսանդր Նիկիոյ Վիլիլի:

Հոկտ. 21.—Գահակալութեան Ս. Կ. Մ.—Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրովչի:

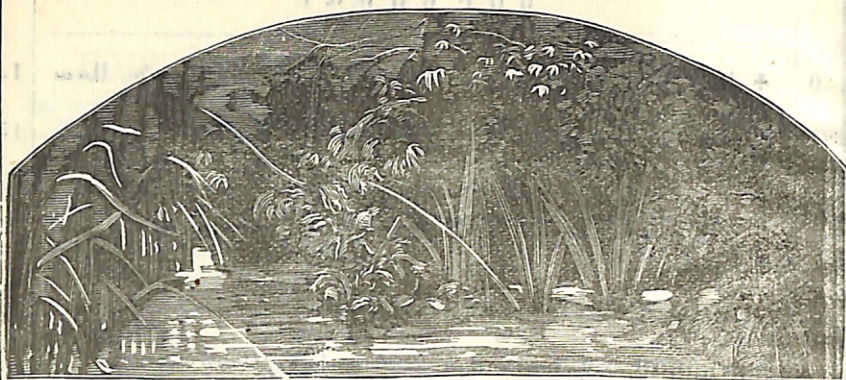
Նոյեմբերի 14.—Մ. Ս. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Գէօգորովնայի:

Դեկտ. 6.—Անուանակոչութեան Ս. Կ. Մ. Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրովչի:

Ներկիրը բացի իւր առանցքի վերալ պտտուելուց, պտտում է նաև արևի շուրջը—365 օրում 5 Ժ. 48 ր. 51 վայրկեանում: Նւ այդ ժամանակ ամիջողը անուանել են տարի: Հին ժամանակները այդ շրջանը անուանում էին Կենդանակերպիան կամ Զոդիակոսեան շրջ— ան: Ներկիրը պտտուելով արևի շուրջը անցնում է 12 համաստե— վութիւններ, որոնց անուանել են Կենդանակերպներ, իւրաքան— իւր համաստեղութեանը—համապատասխանող, իսկ Յունուար ամ— սին, անուանել են Հոռմալեցւոյ չաստուած Յանոսի անունով, ո— ռովհետև Հոռմուլոսի ժառանգ Նոմիա Պոմպիլիոսը, կարգաւորելով և լրացնելով Հոռմուլոսի տարուալ ամիսների թիւը, ի պատիւ Յա— նոսի 12 բազիլներով տաճար հիմնեց և տարուալ առաջի ամիսը ի պատիւ նորա անուանեց Յունուար: Մեր նախնիքն էլ, ինչպէս ուրիշ ազգեր, նալելով բնութեան երևոյթներին, երկրի սովորու— թեանը, աւանդութեանը, նաև մարդկանց զբաղմունքների և պատա— հած ժամանակին, ամիսներին լարմար անուններ էին տալիս. զօրօրի— նակ՝ տարեգլուխը, ի վիշտակ ջրհեղեղի սկսել են Ողոստոս ամսից ջրհեղեղի վերջանալու և Նոյեան նաւի—տալանի կանդնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են Նաւոտարդ, որ է նաւ-տոտ-արդ (նաւը-արդէն-ալստեղ է կամ նաւը հասել է արդէն): Յունուարին անուանել են Արաց:

Օր		Լու
1	Շաբ. Բէ. 3. օր Մենդեան պահոց: Տարեմուտ և կաղանդ: Ս. Բարսեղի հայրապետին և եղբոր նորին Գրիգորի Նիւ— սացուն, Սեղբեստոսի Հոռմալ հայրապետին և Արբայ Նի— րեմի խորին Ասորու: Ռուսաց: Տօն անուանակոչութեան Տեառն և Ս. Բարսեղի հայրապետին:	14
2	* Կիր. Բէ. 4. օր Մենդեան պահոց: Է. Կիր. զկնի Յիսնակի:	15
	⊙ Լրումն լուսնի: Փալարիւնց էդ:	16
3	Բչ. 4. 5. օր Մենդեան պահոց:	17
4	Գչ. 4. 6 օր Մենդեան պահոց:	18
5	Դչ. 4. 7. Ճրագալոյց Մենդեան: Նաւակատիկ: Երեկոյ, զկնի պատարագի նախատօնակ (մինչև ամիս 14-ն ամեն երեկ):	

Փ Ե Տ Ր Ո Ւ Ա Ր

28 ՕՐ

Օրացույցը կամ ժամանակի հաշիւը սկսուեցաւ հին ժամանակները լոյսնորից և հոռովմայեցիներից, այդ պատճառով նոր ազգերն էլ մինչև այսօր հին ազգերի գործածած անուններն են զօրծ զնում: Այս ամիսն էլ, Հոռովմայեցի ժամանակ Նոյմեա Պոմպէլիոսը կարգադրեց տարեշրջանի երկրորդ ամիս համարել: Որովհետև այս ամիսը ընդհանրապէս անձրևոտ էր լինում, ի հնումն նուիրուած էր ի պատիւ ծովի չաստուած Պոսիդոնին, իսկ Ֆեպոէ, իապիրէն նշանակում էր «տեղ» և անձրևներէն առաջացած Հոռովմի չրջակայքում այս ամիսում տեղի ունեցած տեղի համաճարակի պատճառով փետրուարին անուանում էին տեղի ամիս: Փետրվար ամիսը համապատասխանում է— Չուկ համաստեղութեանը և վերցրած է Ֆերրուալի բառից: Այսպէս անուանում էին հոռովմայեցիք զոհաբերութեանը՝ որ սովորաբար այս ամիսն էին կատարում: Մեր նախնիքն էլ երեւի հէնց այս պատճառաւ անուանել են այս ամիսն Մեհեկի (երեւի Մեհենաց ամիս):

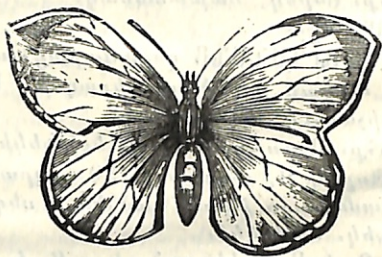
0		1
1	Գշ. 2. օր Առաջաւորաց պահոց:	16
2	Դշ. 3. օր Առաջաւ. պահոց: Ռուսաց և Յունաց՝ Տեառնընդառաջ:	17
3	Նշ. 4. օր Առաջաւ. պահոց:	18
4	Ուր. 4. 5. օր Առաջաւ. պահոց Յիշատակ Յօնանու մարգարէին:	19
5	Շր. 4. Ս. Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտիրոսի և չորեքտասան զինուորացն: Հանդիսաւոր օր ուխտի Տփիսիսալ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ:	20

0	Փ Ե Տ Ր Ո Ւ Ա Ր	1
6	* Կիր. 7. Գ. Կիր. զկնի Ծննդեան: Հարսանիք:	21
7	Բշ. 7. Ս. Ատովմեանց զօրավարացն և Ս. Մարկոսի, եպիսկոպոսին, Պիոնի քհն., Կիրիլի և Բենամինի սարկաւազացն և Ս. վկայիցն Արդմօէի, Որմզդանալ և Սալենի:	22
	Յ Այեղգակն ի Զուկն 10 ժ. 51 ր. երեկ:	
	Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի ջուրս:	
8	Գշ. 8. Ս. Սուքիասեանց վկայիցն:	23
	Շ Վր. քա. լս. Չախուռ:	
9	Դշ. 8. Պահք:	24
10	Նշ. 8. Ս. Ոսկեանց քահայիցն:	25
11	Ուր. 8. Պահք:	26
12	Շր. 4. Ս. ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՐԹԵՒԻ հայրապետին մերոյ:	27
13	* Կիր. 4. Զ. Կիր. զկնի Ծննդեան: Յերեկ. նախատօնակ:	28
14	* Բշ. 7. ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ:	29
	Օր. իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի հողն:	
15	Գշ. 7. Ս. ՂԵՒՈՆԻԿԱՆՅ քահանայիցն:	1
16	Դշ. 7. Պահք: Յերեկ. նախատօնակ:	2
	Շ Ծն. լս. Մարտի:	
17	* Կշ. 7. Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՅ զօրավարացն մերոց և 1036 վրկայիցն, որք անկան ի մեծ պատերազմին Աւարայրի: Տօն ազգային և Յիշատակ մեռելոց:	3
18	Ուր. 8. Պահք: Ռուսաց. Բարեկ. Եօթնեկի:	4
19	Շր. 4. Ս. Պոլսոյ Ս. Ժողովոյ՝ 150 հայրապետացն: Զկնի երեկոյեան ժամասացութեան ծածկեացի սեղանն վարագուրաւ: Ռ. Բարեկ. Եօթնեկի:	5
20	* Կիր. 7. Բուն-Բարեկենդան: Նւա Յ. և Ռուսաց:	6
21	Բշ. 7. 1. օր մեծի պահոց:	7
	Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի՞օդս:	
22	Գշ. 7. 2. օր մեծի պահոց:	8
23	Դշ. 7. 3. օր մեծի պահոց:	9
	Շ Առ. քա. լս. Դաւանաւնէ եղ:	
24	Նշ. 7. 4. օր մեծի պահոց:	10
25	Ուր. 4. 5. օր մեծի պահոց:	11
26	Շր. 4. 6. օր մեծի պահոց: Ս. Թէոդորոսի զօրավարին: Նւա Ռուսաց:	12
27	* Կիր. 7. 7. օր մեծի պահոց: Բ. Կիրակի Քառասնորդակ. պահոց:	13
28	Բշ. 7. 8. օր մեծի պահոց:	14

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 28-ը օրն աւելացել է 7 ժ. 2 ր.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ.—Ձուկն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան խաղամու է, համարձակ, գիտուն, սնապարծ ու զուարթ: Ձահիլ ժամանակ չունենոր, սակայն հարստանալուց լիտոյ շուրջող, վատնող: Թէև լաւ շրջանների սիրահար, բայց մինչև 40 տարեկան հասակը կանանցից քամբաղդ: Եւ իւր անընդունակութեան շնորհիւ քնասներ կրելով ինքն է միայն տուժում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հազուադէպ գեղեցիկ է լինում, լաճախ սրտով բարի, խելօք, ընդունակութեանց տէր ու դրական կարծիքներ ունեցող: Երեխաներ էլ քիչ է ունենում: Առատարակ փետրուար ամսում ծնուածները արի են լինում և ծառայութեան մէջ բաղդաւոր, բայց չարամիտ մարդկանցից զլուշանալու են:

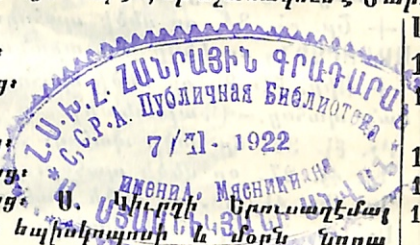

Մ Ր Տ

31 00

Հռովմայեցոց մէջ Մարտն էր Հոռոմուտի տարուայ առաջին ամիսը, որ իր անունը ստացել է պատերազմի չատուած Արամաղդի և Հերալի զաւակ Մարսից (Արէս), որը (աւանդութեամբ Հռովմր հիմնադրի) Հռոմուտի հայրն էր համարուում: Այսպէս անուանեց Հռոմուտը, տարին բաժանելով ամիսների: Որովհետև Իտալիայում այս ամսումն է սկսւում դարունը, սորա համար հին ժամանակները դարունը ընդունելու համար տօն էին կատարում: Այս հանդէսը պսակի և ամուսնութեան տօն էր: Ամուսնացած կանայք ծաղիկներ էին զոհաբերում հպարտութեան չատուած Յունոնայի ուխտատեղւոյն, իսկ տղամարդիկ իրենց կողմից զոհաբերում էին երկդիմեան չատուած Յանոսին: Այս տօնը կանանց լաղթութեան հանդէս էր, լի աղգերի տարին սկսւում էր այս ամսից, որ համարուում էր արեւային տարեշրջանի սկիզբն, երևի հէնց այս պատճառաւ մեր նախնիքն էլ այս ամսին անուանել են Արեգ, դուցէ ն Արէս, որ նշանակում է Մարտ:

0		15
1	Գշ. 9. օր մեծի պահոց:	16
2	Գշ. 10. օր մեծի պահոց:	17
3	Ճ Լր. 10. օր մեծի պահոց:	18
4	Նշ. 10. օր մեծի պահոց:	19
5	Ուր. 12. օր մեծի պահոց:	20
6	Շր. 13. օր մեծի պահոց:	21
7	Հայրապետին և միւս Կիւրդի եպիսկոպոսի և մօրն նորա Աննայի:	22
8	Կիր. 14. օր մեծի պահոց:	23
9	Կիր. 14. օր մեծի պահոց: Գ. Կիր. Քառասնորդական պահոց.—(Անառակին):	24
10	Բշ. 15. օր մեծի պահոց:	25
11	Գշ. 16. օր մեծի պահոց:	
	Գշ. 17. օր մեծի պահոց:	
	Սրեղակն. 'ի Խոյն: 3 ժ. 02 րոպ. ցեր. Գարնանամուտ և հասարակած—Տիւ և գիշեր հաւասար:	
	Նշ. 18. օր մեծի պահոց:	
	Շ Վր. քռ. 18. Անհատաւոր էլանալ:	
	Ուր. 19. օր մեծի պահոց:	

1001

- 12 Շր. Բէ. 20 օր մեծի պահոց: Ս. Յովհաննու Երուսաղէմայ
հայրապետին և Ս. հայրապետացն մերոց Յովհաննու Օձնե-
ցւոյն, Յովհաննու Որոտնեցոյն և Գրիգորի Տաթևացւոյն:
Լատինաց՝ Աւետումն:
- 13 + Կիր. 43. Դ. Կիր. Քառասնորդական պահոց.— (Տնտեսին):
- 14 Բշ. 41. 22. օր մեծի պահոց:
- 15 Գշ. 43. 23. ևր մեծի պահոց:
- 16 Դշ. 41. 24. օր մեծի պահոց: (Միջինք):
- 17 Եշ. 43. 25. օր մեծի պահոց:
- ⊕ Մնունդ լուս. Խնու— Էր.
- 18 Ուր. 41. 26. օր մեծի պահոց:
- 19 Շր. Բէ. 27. օր մեծի պահոց: Ս. Մանկանցն Քառասնից,
որք ի՛ Սերաստիա կատարեցան:
- 20 + Կիր. Բէ. 28. օր մեծի պահոց: Ե. Կիր. Քառասնորդա-
կան պահոց— (Կատարին):
- 21 Բշ. 43. 29. օր մեծի պահոց:
- 22 Գշ. 41. 30. օր մեծի պահոց:
- 23 Դշ. 43. 31. օր մեծի պահոց:
- 24 Եշ. 41. 32. օր մեծի պահոց:
- ⊕ Առ. քա. լու. Տաշ— Եր.
- 25 Ուր. 43. 33. օր մեծի պահոց: Յերեկոյին նախատօնակ:
Ռուսաց և Յունաց՝ Աւետումն Ս. Աստուածածնի:
- 26 + Շր. Բէ. 34. օր մեծի պահոց: Ս. Գրիգորի մերոյ ԼՈՒ-
ՍԱՒՈՐՁԻՆ, սոսկալի չարչարանացն և մտին ի վիրապն:
- 27 + Կիր. Բէ. 35 օր մեծի պահոց 2. Կիր. Քառասնորդա-
կան պահոց.— (Կալտեան):
- 28 Բշ. Բէ. 36. օր մեծի պահոց:
- 29 Գշ. 43. 27. օր մեծի պահոց:
- 30 Դշ. Դշ. 41. 38. օր մեծի պահոց:
- 31 Եշ. 43. 39. օր մեծի պահոց:
- ⊕ Լր. լուսնի. Անշ— Եր.

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը առկայել է 2 Ժ. 10 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

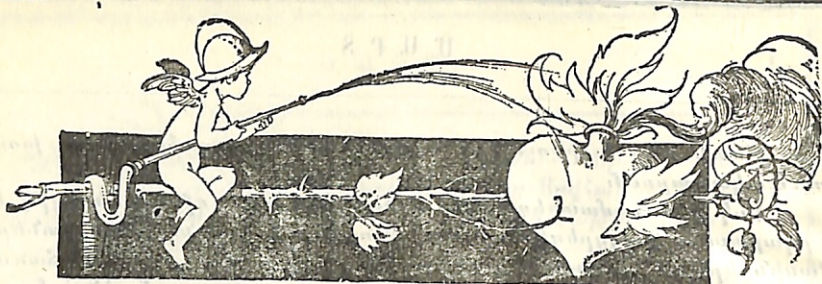
ՄԱՐՏ.— Խոյն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան և
ուանդոտ, աբ դարադատ, քաղցրախօս, հետաքրքիր և կրքոտ բնա

ւորութեան տէր է լինում. ոչ տուած խօսքն է պահում և ոչ խօս-
տումն կատարում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը զեղեցիկ է,
արդարասէր, քաղցրեղէն սիրող, շատակեր և իւր նկատած բաների
մասին երկար ու քարակ զատողութիւններ տուող, ալը պատճառով
էլ՝ ստախօս, անխնայ զրպարտող ու շուտ զայրացող է լինում:

Այս ամսին ծնուածներն առհասարակ առևտրի մէջ չաջողու-
թիւն են ունենում, թէև ժլատ են լինում, միայն հոկտեմբեր ամ-
սից զգուշանալու են:

Ա Պ Ր Ի Լ

30 օր

Ապրիլ ամիսը Հռոմուլոսի տարուաչ երկրորդ ամիսն էր: Որովհետև այս ամիսը զարնան երկրորդ ամիսն էր և օրերը քանի զնուստաքանում էին, բնութեան այս գործողութեան պատճառով անուանել են Ապրիլ—Aprilis, որ լատիներէն նշանակում է արեւալին կամ տաքացնող: Իսկ Ape-ire խօսքը լատիներէն նշանակում է արանալ, և որովհետև այս ամսում երկրից ծլում և բացում են ցանքերը, սերմերն ու տունկերը, ալդ պատճառով էլ Հռոմում այս ամսուաչ մէջ կատարում էր ի պատիւ պողարերութեան շատուած Յերերի փառաւոր տօն: Մեծ հանգիստով տանում էին շատուածների արձանները երեխայքը նժուղների վերաջ հեծած և ժողովուրդը ցնծութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քուրմերը ի պատիւ շատուածոց սպիտակ հանդերձներ հագած զոհաբերում էին ամուկ կովեր: Մեր նախնիքը այս ամիսն անուանել են Ահեկի:

0		1
1	Ուր. Դի. 40. օր մնծի պահոց:	16
2	Շր. Գ. 41 օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ղազարու Յարութեան:	17
3	Կիր. Գ. 42. օր մնծի պահոց: ՄԱՂԱՍԱՐԻ. Յերեկ. Դրո- նարացէք: Եւս Յ. և Ռուսաց՝ Ծաղկաղարը:	18
4	Աւագ-Երկուշաբթի Բ. Պահք:	19
5	Աւագ-Երեքշաբթի Բ. Պահք: Յիշատակ տան կուսանաց:	20
6	Աւագ-Չորեքշաբթի Գ. Պահք: Յեկոյեան նախատօնակ:	21
7	Կիր. Գ. 43. օր մնծի պահոց: Յիշատակ ՈՏՆԱԼՈՒՍՅՈՒ և ՏՈՆ ԱԻԵՏՄԱՆ Ս. կուսին ՄԱՐԻԱՄՈՒ:	22
8	Աւագ-Ուրբաթ Դ. Պահք: Յիշատակ Չարչարանաց և Խա- չելութեան Տեառն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:	23
	Ե Վր. քա. լս. Փառնալու:	
9	Աւագ Շաբաթ Ե. Զրադալուց Ս. Յարութեան: Նաւակա- տիկ: Յերեկոյեան զինի պատարագի նախատօնակ:	24
	Ս. Արեգակնի ի ցուլն մտանէ:	
10	Կիր. Գ. 44. օր մնծի պահոց: Ս. Յարութիւն Քրիստոսի: Ուտիք է մեզ անմիջոց ցճամբարծումն: Եւս Յունաց և Ռուսաց Չատիկ, որոց ուտիք է ցնոր Կիւրակէ: Լատ. ևս Չատիկ:	25

0	Ա Պ Ր Ի Լ	1
11	Կիր. Գ. 45. օր մնծի պահոց: Յիշատակ մեծերոց:	26
12	Կիր. Գ. 46. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	27
13	Կիր. Գ. 47. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	28
14	Նշ. Գ. 48. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	29
15	Ուր. Գ. 49. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	1
16	Շր. Գ. 50. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	2
17	Կիր. Գ. 51. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	3
18	Կիր. Գ. 52. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	4
19	Նշ. Գ. 53. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	5
20	Նշ. Գ. 54. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	6
21	Նշ. Գ. 55. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	7
22	Նշ. Գ. 56. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	8
23	Նշ. Գ. 57. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	9
24	Նշ. Գ. 58. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	10
25	Նշ. Գ. 59. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	11
26	Նշ. Գ. 60. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	12
27	Նշ. Գ. 61. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	13
28	Նշ. Գ. 62. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	14
29	Նշ. Գ. 63. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	15
30	Նշ. Գ. 64. օր մնծի պահոց: Յիշատակ Ս. Յովհան- նէսի:	16

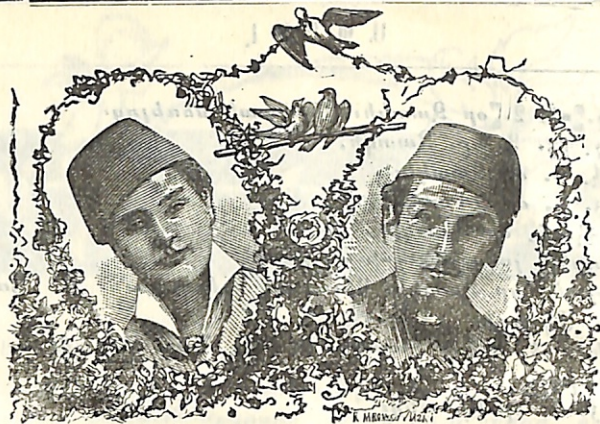
Այս ամսուաչ 1-ից մինչև 30-ը օրը աւելացել է 2 Ժ. 4 ր.

ԱՍՏՆԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ա Պ Ր Ի Լ. — Յուն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան աներկիւղ է, կտրուկ, զայրացկոտ, խստասիրտ և իւր թշնամի-
ներին հալածող: Թէև ունենոր բալց ժլատ, բաղդաւորութեամբ կրկալի
և դրան նպաստող գէպքերը իւր ցանկութիւնները կրկատարեն:
Շատ էլ կրճանապարհորդի:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը բնաւորու-
թեամբ ուժեղ, եռանդոտ, աշխուժով, թէև բնութեամբ ան-
ժուժկալ կրկիւնի, միայն իրր ամուսին խոնարհ և հաւատարիմ, եթէ
իւր և իւր ամուսնու բնաւորութիւններն իրար համապատասխան են:

Ապրիլ ամսին ծնուածներն առհասարակ ոտքերի ուսուցիչի
զգուշանալու են: Իրենց կիսնքը երկու մասի կը բաժանուի. առաջին
մասը շատ վտանգալի կ'ունենի և կրտսի մինչև 33 տարեկան հասակը

Մ Ա Յ Ի Ս

31 00

Մալիս ամիսը, ինչպէս կարծում են, ստացել է իւր անունը լատինական maiores բառից, որ նշանակում է հին: Որովհետեւ այս ամիսը գարնան վերջին ամիսն էր, սորա համար ընծայած էր ծերոց և նախնեացը, և այդ պատճառով արգելուած էր այս ամիսին ամուսնանալը: Մալիսը գարնանային ամիս լինելով զանազան ազգերի մէջ տօնուում էր գարնանային հանդէսներով, որի մէջ մեծ դեր էին խաղում պատանիք և աղջկուհիք: Մեր նախնիք անուանել են այս ամիսը Մարերի:

0		Լ
1	+ Կիր. 41. 24 օր Յինանց: Կանաչ կիրակէ:	17
2	Բշ. 43. 23. օր Յինանց:	18
3	Գշ. 44. 24. օր Յինանց:	19
4	Դշ. 45. 25. օր Յինանց:	20
5	Եշ. 46. 26. օր Յինանց:	21
6	Ուր. 47. 27. օր Յինանց:	22
7	Շբ. 48. 28. օր Յինանց:	23
8	+ Կիր. 49. 29. օր Յինանց: Տօն Նրեման Ս. Խաչի:	24
	Ե Վր. 50. 30. օր Յինանց: Տօն փոխադրութեան	25
9	Բշ. 41. 30. օր Յինանց: Ռուսաց՝ Տօն փոխադրութեան նշխարաց Ս. Նէկողայոսի Սքանչելագործի:	
	Արեգակն ի Եկաւորն մտանէ:	
10	Գշ. 42. 31. օր Յինանց:	26
11	Դշ. 43. 32. օր Յինանց:	27
12	Եշ. 44. 33. օր Յինանց:	28
13	Ուր. 45. 34. օր Յինանց:	29
14	Շբ. 46. 35. օր Յինանց:	30

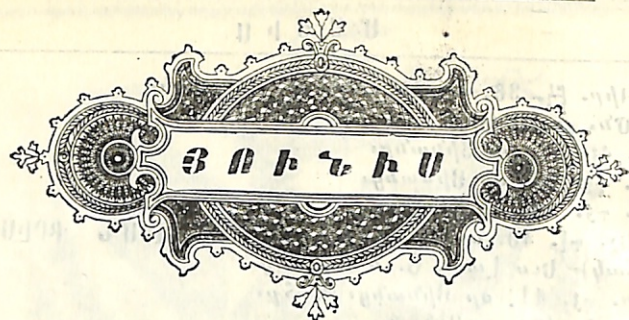
0	Մ Ա Յ Ի Ս	Լ
15	+ Կիր. 36. օր Յինանց: 2. Կիրակի:	1
	Տօն. լս. Անյրև:	
16	Բշ. 43. 37. օր Յինանց:	2
17	Գշ. 44. 38. օր Յինանց:	3
18	Դշ. 45. 39. օր Յինանց:	4
19	+ Եշ. 46. 40. օր Յինանց: ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ԲՐԻՍՏՈՍԻ (վիճակ): Եւս Լատ. Յ. և Ռուսաց:	5
20	Ուր. 47. 41. օր Յինանց: Պահք:	6
21	Շբ. 48. 42. օր Յինանց:	7
22	+ Կիր. 49. 43. օր Յինանց:	8
	Աս. քա. լս. Գեղարծաթէն էլ:	
23	Բշ. 44. 44. օր Յինանց:	9
24	Գշ. 45. 45. օր Յինանց:	10
25	Դշ. 46. 46. օր Յինանց: Պահք:	11
26	Եշ. 47. 47. օր Յինանց:	12
27	Ուր. 48. 48. օր Յինանց: Պահք:	13
28	Շբ. 49. 49. օր Յինանց:	14
29	+ Կիր. 50. 50. օր Յինանց: օր ի Զատիէն: ՀՈԳԵԳԱԼ ՈՒՍՏ (Պենտեկոստէ): Բարեկենդան Նշխարական պահոց: Ռուսաց և Յունաց և Պենտեկոստէ:	15
30	Բշ. 41. 2. օր Հոգեգալ. Պահք: Ռուս. Երկրորդ օր Հոգեգալս:	16
	Լր. լս. Գալատայէն էլ:	
31	Գշ. 42. 3 օր Հոգեգալստեան: Պահք:	17
	Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 փ. 17 ր.	

ԱՍՏԶԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՌԾԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՅԻՍ.— Եկաւորն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան ինչպէս արտաքուստ գեղեցիկ է, այնպէս էլ 'ի ներքուստ հոգով բարի, խելօք. շրջանկատ, մեծահոգի և մասամբ կասկածոտ, ճարպիկ, խորամանկ և աշատ արհեստների սիրահար: Այդպիսիների սիրտը կարծես սիրով և բարեկամութեան համար է ստեղծուած: Եւ բաղդաւոր են լինում, եթէ իրենց կեանքը կապուած են այնպիսի կնոջ կամ բարեկամի հետ, որոնք նոյնպէս սոյն համաստեղութեան տակ են ծնուած:

Իսկ ծնուած աղջիկը լինում է գեղեցիկ, բարի, պարզ և հեզ: Իրենից տարիքով փոքր մարդու հետ բախտաւորութիւն չի գտնիլ, բացի իւր նման բնաւորութիւն ունեցող պատուական ամուսնուց:

Մալիսին ծնուածներն առհասարակ, մարդ թէ կին, գիտութեանց սիրահար են լինում, գործերի մէջ հմուտ, բնաւորութեամբ ղիւրաթեք և փափկամարմին: Իսկ 31 տարեկան հասակում զգուշ պէտք է լինեն հիւանդանալուց:

30 00

Յուն/ս (լատին. lunius) ամիսը Հռոմեացիացի մէջ ի պատիւ պատանեաց նուիրում էր հպարտութեան շատուածութուն Յունոնաին, որից և ստացել է իւր անունը: Ամառուս առաջին և Հռոմուսի կարգած շորթորդ ամիսն էր: Այս ամիսին մեր նախնիքն անուանում էին Աարգաց — Երեւի մարդագետներն հնձելու ամիս, ինչպէս հաջոց դրացի վրացիք հիմ էլ անուանում են առ ամիսն Թիբրթվէ, որ կը նշանակէ խոտ հնձելու ամիս:

0		1
1	Դշ. 4. 4 օր Հոգեգալտեան: Պահք:	18
2	Եշ. 4. 5. օր Հոգեգալտեան: Պահք:	19
3	Ուր. 4. 6. օր Հոգեգալտեան: Պահք:	20
4	Շք. 4. 7 օր Հոգեգալտեան:	21
5	Կիր. 4. Ա. Կիրակի Յարութեան: Յիշատակ Եղիայի մարգարէին: Յեր. նախատօժակ: Հարսանիք:	22
	Վր. քա. լս. Տէղ Խէլ Խէլ:	
6	Բշ. 4. Ա. Կուսանացն Հոգեգալտեան: Երեկ. նախատօնակ:	23
7	Դշ. 5. Ա. Կուսանացն Գալանեանց:	24
8	Դշ. 6. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	25
9	Եշ. 4. Ա. Յովհաննու Կարապետին և Աթանաղինէ եպիսկոպոսին:	26
	Արեգ. ի Խեցեղեանն մտանէ 6 ժ. 28 ր. Երեկ. Ամառնամոտ և արեաղարձ. ցերեկն սկսանի կարճանալ—գիշերն երկարիլ:	
10	Ուր. 4. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	27
11	Կիր. 4. Ա. Գրիգորի ԼՈՒՍ ԻՈՐՁԻՆ մերոյ—Ելն ի Վիրապէն:	28
12	Կիր. 4. Բ. Կիր. զկնի Հոգեգ. ՏՕՆ ԿԱՐՈՒՂԻԿԷ ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻՍԾՆԻ: (Կատարի հանդէս լամնայն եկեղեցիս Հայատանեալց): Հարսանիք:	29
13	Բշ. 4. Ա. Մանկանցն Բեթղեհէմի, Ակակիոսի վկ., Մովկիմայ քահանային և Առնորատիոսի զինաւորին:	1
	Ծնունդ լս. Ծն. Էռ.	
14	Դշ. 4. Ա. Կուսանացն Նուռեալ և Մանեալ:	2

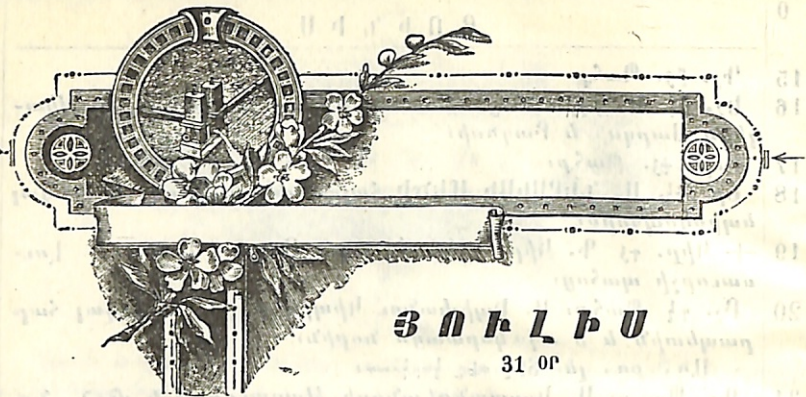
0	Յ Ո Ւ Ն Ի Ս	1
15	Դշ. 4. Պահք:	3
16	Եշ. 5. Ա. Ղազարացն Սահակայ և Յովսէփայ և Ս. վկա- լիցն Սարգսի և Բաղդասի:	4
17	Ուր. 4. Պահք:	5
18	Շք. 4. Ա. ՆԵՐՍԻՍԻ ՄԵԾԻ հայրապետին մերոյ և Խաղայ եպիսկոպոսին:	6
19	Կիր. 4. Գ. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց:	7
20	Բշ. 4. Պահք: Ա. Եպիփանու Կիպրացոյն, Բարեւալ հայրապետին և Յ աշակերտացն նորին:	8
	Առ. քա. լս. Տէղ Խէլ Խէլ:	
21	Դշ. Պահք: Ա. Կոստանդիանոսի Թաղաւորին և մօրն նորա Հեղինէի:	9
22	Դշ. 4. Պահք:	10
23	Եշ. 5. Պահք: Ա. Թէոդոտոսի Գաղատացոյն, Թալիւեալ բժշկին և 7 Կուսանացն, որք ի Վնկիւլեալ կատարեցան:	11
24	Ուր. 4. Պահք:	12
25	Կիր. 4. Գ. Կիր. զկնի Հոգեգալտեան: Կուսաւորչին մերոյ:	13
26	Կիր. 4. Գ. Կիր. զկնի Հոգեգալտեան: Հարսանիք:	14
27	Բշ. 4. Ա. Վկայիցն Առնոնիոսի, Թէոփիլոսի, Անիքսոսի և Փոտինոսի:	15
28	Դշ. 4. Ա. Գանիւլի մարգարէին և երկ մանկանցն Սեդրակայ, Միսակայ և Արեղնազոյի:	16
	Լր. լս. Փռնալուսն:	0
29	Դշ. 4. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ: Ռուսաց՝ Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պողոսի:	17
30	Եշ. 4. Ս. Սրբոց Բարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՐՈՒՅ:	18
	Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ր օրը պահանջ է 1 ժ. 23 ր.	

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹ ԻՆՆԸ

ՅՈՒՆԻՍ.— Խեցեղեանն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուածը լինում է վճատէր, կամակոր, խորամանկ, մոլի և ամեն զէպքերում աւելի իւր ինքնահաճութիւն և ցնորքներին հետեւող՝ քան առողջ դատողութեանը լսող:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկն ինքնասէր է, զործունեալ, աշխատասէր, զգոյշ, արթուն, ամօթխած, հետաքրքրի, ինքնահաւան և մի քիչ ստախոս:

Յունիսին ծնուածներն առհասարակ աչքի են ընկնում իրենց ուշիմ և սրամիտ բնաւորութեամբ: Ուրիշի սեպհականութիւնից հարստացող են և նշանաւոր մարդկանցից պաշտպանութիւն գտնող: Գինուց միայն զգուշանալու են:

Յ Ո Ւ Լ Ի Ս

31 0P

Յուլիսը Հռոմուլոսի կարգադրած տարուայ ամառուայ երկրորդ ամիսն էր և համարվում էր—Հռոմուլոսեան—տարեւրջանի հինգերորդ ամիսը: Թէև այս ամիսը—Հռոմումայ Գրիգոր VII պապի ժամանակ կազմեցին Գրիգորեան հաւարուած տոմարով, բայց այս Յուլիս—այսինքն լատ Julius ամիսը—իւր անունը ստացել է Հռոմումայեցւոց նշանաւոր կայսր Յուլիանոս Կեսարից, որը ծնուել է սույն ամսուայ 4 ին: Մարկիանոս Անտոնիոս եռապետը այդ ժամանակ ի պատիւ նրա այս ամիսը Յուլիս անուանեց և նրա հրամանով էլ ուղղելով օրացոյցը Յուլիան տարեշրջան անուանեցին: Մեր նախնիք այս ամսին անուանել են Հրոտից (երեկ հուր արձակող կամ հրաւին, որովհետև տարուայ ամենաչոյզ ամիսն է): Իսկ վրացիք անուանում են Մկաթաթվէ, որ նշանակում է արտը հնձելու ամիս:

0		1
1	Ուր. Էջ. Պահք:	19
2	Շր. Էլ. Ս. Տրդատայ թագաւորին մերոյ և Աշխէն աիկնոջն և խոսրովաղխտոյն: Յերեկոյեան նախատօնակ:	20
3	Կիր. 43. Ե. Կիր. զկնի Հոգեգ. Գիւտ Տիոյ Ս. Աստուածածնի. Հարսանիք:	21
4	Բշ. 41 Ս. Կալիստորատոսի և 49 վկայիցն և Ղուկիանոսի քհն. Վր. քռ. լս. Ահաւառ էլ.	22
5	Գշ. Դ3. Ս. Զաքարիայի մարգարէին:	23
6	Գշ. Դ1. Պահք:	24
7	Եշ. 3 Ս. Եղիսէի մարգարէին:	25
8	Ուր. 41. Պահք:	26
9	Շր. Է3. Ս. Երկոտասանից Առաքելոցն Քրիստոսի և Ս. Պողոսի երեքտասան Առաքելոցն:	27
10	Կիր. Է1. 2 Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկ. Վարդապետի պհց:	28
11	Բշ. 43. 1 օր Վարդապետի պահոց:	29
	Արեգակն 'ի Աւրւծն մտանէ 5 ժ. 35 րոպ. առաւ.	

Յ Ո Ւ Լ Ի Ս

0

1

12	Գշ. 41. 2 օր Վարդապետի պահոց:	30
	Ծնունդ լս. Տէլ էլ.	
13	Գշ. Դ3. 3 օր Վարդապետի պահոց:	1
14	Եշ. Դ1. 4 օր Վարդապետի պահոց:	2
15	Ուր. 43. 5 օր Վարդապետի պահոց:	3
16	Շր. 41. ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅԱ Ս. ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ: Նաւակատիկ:	4
17	Կիր. Է3. ՎԱՐԴԱՎԱՌ. Մեծահանդէս օր ուխտի Մշոյ Ս. Կարապետ վանքի և Տփիսիոյ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ: Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	5
18	Կշ. Է1. 2 օր Վարդապետի Յիշատակ մեռելոց: Մեծահանդէս օր ուխտի Ծիրանաւորի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն Տփիսիոյ (Կրճանիսի):	6
19	Գշ. 43. 3 օր Վարդապետի:	7
20	Գշ. 41. Պահք:	8
	Առ. քռ. լս. Սաւորի շէն:	
21	Եշ. Դ3. Ս. Եսայեայ մարգարէին:	9
22	Ուր. Դ1. Պահք: Յերեկ նախատօնակ: Ռուսաց՝ Ս Մարիամու Մարգարէինացւոյն:	10
23	Կշ. Է3. Ս. ԹԱՎԷՆՍԻ Առաքելոցն և Ս. Սանդխտոյ կուսին:	11
24	Կիր. 41. Բ. Կիր. զկնի Վարդապետի: Հարսանիք:	12
25	Բշ. Է3. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և 45 վկայիցն և Ս. Կուսանացն Յուստինեայ, Եփիմեայ և Քրիստինեայ:	13
26	Գշ. Է1. Ս. Աթանազիոսեայ եպիսկոպոսին և տասն աշակերտացն և հինգ վկայիցն:	14
27	Գշ. 43. Պահք:	15
	Լր. լուսնի:	
28	Եշ. 41. Ս. Նախահարցն Աղամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովքայ, Ենովսայ, Նոյի, Մեղքիսեղեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յովսէփայ, Յակովբայ, Մովսիսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուէլի, Սամիւնի, Յեփթաիայ, Բարակայ, Գեղէնի և այլոց սրբոց նախահարցն:	16
29	Ուր. Դ3. Պահք:	17
30	Շր. Դ1. Ս. որդւոց և թոռանցն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի և Գանիէլի:	18
31	Կիր. 43. Դ. Կիր. զկնի Վարդապետի: Հարսանիք:	19

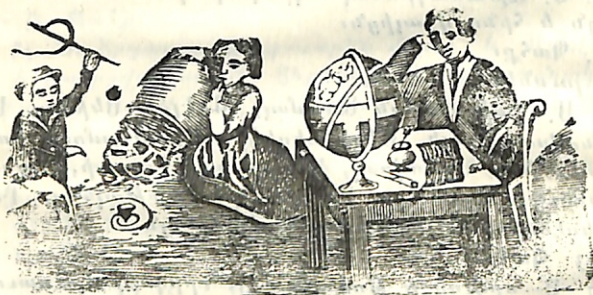
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յ Ո Ւ Լ Ի Ս. — Առիւծն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան լինում է պարզասիրտ, համարձակ, քաջ, առատաձեռն, ազատամիտ, մեծահոգի և շատ անգամ հպարտ. իւր ազնիւ հոգովը (քնաւորութեամբ) հակուած է դէպի բարեպաշտութիւն և ցաւակցութիւն: Միննոցն ժամանակ ծաղրատէր է, ուրիշներին զայլաբացնող և կրքոտ: Արտաքին զեղեցկութեան շնորհիւ, փափուկ սեռին հաճոյանալու կերպը դիտէ և երկար փառաքշանքներ շուայլելուց ինտոյ հասնում է իւր նպատակին:

Իսկ ծնունդ աղջիկը զուարթ է, շնորհալի, բարկացող, համարձակ, չարամիտ, վրիժառու, բայց սիրելի և լուր սիրելիին անչափ մեծարող:

Յուլիան ծնունդները ամենաբախտալուր ժամանակն իրենց հասակի միջին տարիքն է և ամենապաշտոն ամիսն՝ օգոստոսը։ Ամենից վտանգավոր տարիներ իրենց հասակի՝ 43-րդ տարին է, որ ժամանակ և զգուշանալու է։

O P N U S N U

31 OF

Օգոստոս ամիսը Հռոմայեցիք սկզբում անո անել էին Սեկստի-
լէ, որ լատ. նշանակում է վեցերորդ: Բրիտոսից 33 տարի առաջ,
ի պատիւ Հռովմայեցոց Օգոստոս կայսեր այս ամսուան մէջ տա-
րած նշանաւոր լաղթութիւններու պատճառով անուանեցին Օգոս-
տոս, և էր ամբողջ վերջին ամիսը: Մեր նախնիք աղբ ամիսն ա-
նուանում էին Նաւասարդ, քրովհետեւ նոր տարուայ առաջին ամիսն
էր և տարեթիւր այս ամսուայ 11-ից ին սկսում ի լիշատակ ջրհե-
ղեղի վերջանալուն: Նաւասարդ, նշանակում է նաւը-աստ-է-արդ,
կամ նաւը հասաւ արդ:

0			
1	Բշ. ալ. Ս. Մակարաբեցւոցն, Եղիազարու քահանային, Շա-		20
	մունեայ և եօթն որդւոցն նորին:		
2	Գշ. Էջ. Ս. երկուսոսանից մարգարէիցն, Ուսեայ, Ամով-		21
	սեայ, Միքիայ, Յովելիայ, Արդիու, Նաւումեայ, Ամբակու-		
	մայ, Յօնանու, Սովոնիայ, Անդեայ, Զաքարիայ և Մաղաքիայ:		
3	Գշ. Էլ. Պահք:		22
	Վր. քո. լս. Տէլ եւ:		
4	Եշ. Էջ. Ս. Սովիա և երից դստերացն, Պիստոսի, Ելպիսի		23
	և Ազապի:		
5	Ուր. Էլ. Պահք:		24
6	Շբ. Էջ. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն Երկու հարիւր հալրապետացն:		25
	Ռուսաց՝ Վարդապառ:		
7	Կիր. Էլ. Գ. Կիր. Վարդապ. Բարեկենդան Ս. Ած. պահոց:		26
8	Բշ. ալ. 1. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:		27
9	Գշ. ալ. 2. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:		28
10	Գշ. Էջ. 3. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:		29
11	Եշ. Էլ. 4. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:		30

ፊኑጢኒጥ ሥ. ስድህ ማድህ ጠኝ ጌጌ፡

Արեգակն ի Կոյսն մտանէ: Ըստ տոմարի մերում նա-
ւասարդ և տարեմուտ ՌՅԽԸ եկեղ. և 4401 թ. Բուն տոմարի:

12 Ուր. 43. 5. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց: 1
13 Շր. 44. Տօն Շողակաթի Ս. ԷջմիԱԾՆԻ, բստ տեսեան Ս. 2

Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ Նաւակատիք: Յերեկ. նախատ.
 14 ✱ Կիր. ԴՅ. ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս. Աստուածածնի: Ջկնի պա- 3
 տարագի կատարի օրհնութիւն խաղողոյ: Ինն օր նախա-
 տօնակ: Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:

15 + Բշ. ԴՅ. 2. օր Վերափոխման: Յիշատակ մեռելոց: 4

16 Գշ. ԴՅ. 3. օր Վերափոխման: 5

17 Գշ. ԴՅ. 4. օր Վերափոխման: Պահք: 6

18 Եշ. ԲՅ. 5. օր Վերափոխման: 7

Առ. քռ. լս. Տէշ ԴՅ. Խաչի:

19 Ուր. ԲՅ. 6. օր Վերափոխման: Պահք: 8

20 Շր. ԲՅ. 7. օր Վերափոխման: 9

21 + Կիր. ԴՅ. 8. օր Վերափոխման: 10

22 Բշ. ԴՅ. 9. օր Վերափոխման: 11

23 Գշ. ԴՅ. Ս. Յովակիմայ և Աննայի ծնողաց Ս. Աստուածած. 12

նի և կանանցն Իշաբերից:

24 Գշ. ԴՅ. Պահք: 13

25 Եշ. ԴՅ. Ս. Երեմեայ մարգարէին: 14

26 Ուր. ԲՅ. Պահք: 15

Լատ. Ծնունդ Ս. Աստուածածնի:

Ռուսաց՝ Յիշատակ նուաճման Արեւելեան Կովկասու:

Լրում լս. Տէշ ԴՅ. Խաչի:

27 Շր. ԲՅ. Ս. Առաքելոցն Ռոմայի, Յակոբայ և Շմաւօնի: 16

Յերեկոյն նախատօնակ:

28 + Կիր. ԴՅ. Գ. Կիր. զկնի Վերափ. Գիւտ Գոտու Ս. Աստուած: 17

29 Բշ. ԴՅ. Ս. Ստեփաննոսի Ունեցւոյն, և Ս. Վիպիցնն Գո- 18

հարինեայ. Ծամրդէսի, Տուքիկոսի և Ռատիկոսի: Ռուսաց՝

Գլխատուն Ս. Յովհաննու Կարապետին:

30 Գշ. ԴՅ. Ս. մարգարէիցն Եղեկէլի, Եզրի և Զաքարիայի 19

հօրն Ս. Յովհաննու Մկրտչի: Ռուսաց Փոխադրութիւն նշխա-

րաց Ս. Ալէքսանդր Նեակացւոյ:

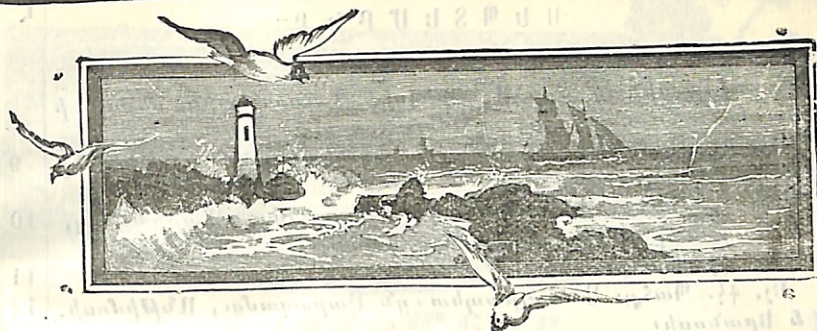
31 Գշ. ԴՅ. Պահք: 20

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պահասել է 1 Ժ. 24 ր:

ԱՍՏՂԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹ ԻՆՆԸ

ՕԳՈՍՏՈՍ.— Կոյն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան
 բարեկամ է, անկեղծ, մեծահոգի, խելօք, ողջախոհ, համեստ և բա-
 րեգործ: Կեանքի մէջ վարուելու կերպը չիմանալով ու ամեն տե-
 սակ հնարքներէն զուրկ լինելով՝ շուտ շուտ խաբւում է և լափը-
 տակում:

Իսկ ծնուած աղջիկը ամօթխած է, ժուժկալ, աչքերը գեղեցիկ
 և երեսի գծադրութիւնը որոշ: Շուտ կամուսնանայ, իւր ընտանի-
 քում սիրելի, բարեպաշտ, հաւատարիմ և անմասն մար կը լինի,
 իսկ իւր որդիքը, որոնք աւելի իզական սեռին կը պատկանին,
 նոյնպէս մինը միւսից աւելի զգուելի ու գեղեցիկ կը լինին:

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

30 00

Սեպտեմբեր ամսուայ անունը ծագում է լատինական (sep-
 tembre) բառից: Այսպէս անուանեց Հռոմուլոսը տարուայ եօթնե-
 րորդ ամիսը, որ այժմեայ առաջին ամիսն էր: Մեր նախնիքը
 այս ամիսը անուանել են Հոռի:

0		1
1	Եշ. ԴՅ. Ս. Յովհաննու Կարապետին և Յորայ արդարոյն:	21
2	Ուր. ԴՅ. Պահք:	22
	Վր. քռ. լս. Թխաթ Էշ:	
3	Շր. ԲՅ. Տօն Նիկիոյ Սր. Ժողովոյն և 318 հայրապետացն:	23
4	+ Կիր. ԲՅ. Գ. Կիր. զկնի Վերափ.: Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց:	24
5	Բշ. ԴՅ. Ա. օր Ս. Խաչի պահոց:	25
6	Գշ. ԴՅ. Բ. օր Ս. Խաչի պահոց:	26
7	Գշ. ԴՅ. Գ. օր Ս. Խաչի պահոց: Յերեկոյեան նախատօնակ:	27
8	+ Եշ. ԴՅ. Գ. օր Ս. Խաչի պահոց: Տօն Ծննդեան Ս. ԱՍՏՈՒԱ- ԾԱԾՆԻ 'ի Աննայէ:—Եւս Յ. և Ռուսաց:	28
9	Ուր. ԴՅ. Ե. օր Ս. Խաչի պահոց:	29
10	Շր. ԴՅ. Տօն Ս. Եղեղեց. ի նաւակատիւ Ս. Խաչի: Նաւակատիկ: Ծնունդ լս. Զաւարթ Էշ:	30
11	+ Կիր. ԲՅ. ԽԱՉՎԵՐԱՅ:	1
	Արեղակն ի Կիւն մտանէ: 9 Ժ. 22 ր. առաւ. Աշնանա- մուտ և հասարակաց—Տիւ և զիւր հաւասար:	
12	Բշ. ԴՅ. Տօն Ս. Խաչի: Յիշատակ մեռելոց:	2
13	Գշ. ԴՅ. Տօն Ս. Եղեղեցւոյ: Ռուսաց՝ Խաչվերաց:	3
14	Գշ. ԴՅ. Տօն Ս. Խաչի: Պահք:	4
15	Եշ. ԴՅ. Տօն Ս. Եղեղեցւոյ:	5
16	Ուր. ԴՅ. Տօն Ս. Խաչի: Պահք:	6
17	Շր. ԴՅ. Տօն Ս. Խաչի:	7
	Առ. քռ. լս. Փոփախութիւն Էշ:	
18	+ Կիր. ԴՅ. Բ. զկնի Ս. Խաչի: Բարեկենդան Վարդայ Ս:	8

- Խաչի: Լատինաց՝ Տօն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ ի
ասանմանս Հռոմայ և Նէապօլսոյ:
- 19 Բշ. Էջ. Պահք: Ս. Մամասայ, Փելիկտիմոնի և Սիմէօնի 9
Սիւնակեցւոյն:
- 20 Գշ. Էջ. Պահք: Ս. Կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանեայ, 10
և Շուշանայ դստեր մեծին Վարդանայ:
- 21 Դշ. 43. Պահք: 11
- 22 Նշ. 43. Պահք: Ս. հայրապետացն Բարդղամու, Անթիմոսի, 12
և Երանոսի:
- 23 Ուր. 43. Պահք: 13
- 24 Շր. 43. Ս. Գէորգայ զօրավարին, Աղոկտոսի և Ռամանոսի 14
երգեցողին: Հանդիսաւոր օր ուխտի թփխիսայ մերձակայ
Շահարադ Ս. Գէորգ եկեղ. ուխտատեղան:
- 25 + Կիր. 43. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Տօն Վարդայ Ս. Խաչի: 15
Հարսանիք:
- Լր. լս. Անշահաւոր:
- 26 Բշ. 43. Ս. Գաւթի Դիւնեցւոյն և Ս. վկայիցն Ղամբէոսի և 16
Ղամբէուհոյն. Ռուս. Ն. ջուհն Ս. Յովհաննու Աւետարանչին:
- 27 Գշ. Էջ. Ս. Եւստաթէոսի և Կնոջ նորա Թէոփիտոսի և եր- 17
կոց որդւոցն և Կուսանացն Երմոնեայ և Նեքտառիսեայ:
- 28 Դշ. Էջ. Պահք: 18
- 29 Նշ. 43. Ս. Իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ: 19
- 30 Ուր. 43. Պահք. Յունաց և Ռուսաց՝ Ս. Գրիգորի Լուսա- 20
ւորչին մերոյ և Ս. Կուսանացն Հռիփսիմեանց և Գալիա-
նեանց:

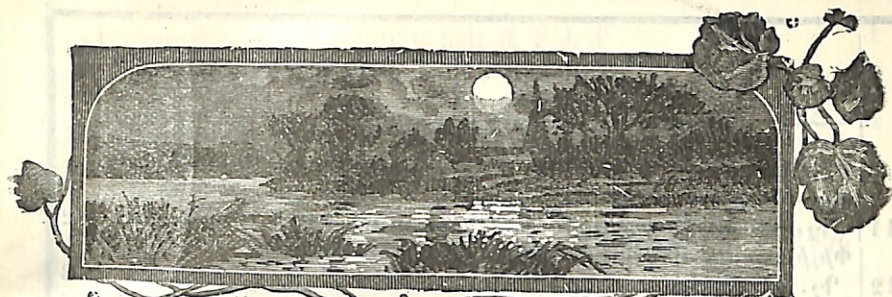
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30 ը օրը աւելացել է 2 ժ. 14 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ.—Կշիւն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած
աղան վրձատէր է, կամակօր, ծաղրաբան և սաստիկ իւր բաւակա-
նութեանց ետեւից ընկնող. ունի և լաւ ձկներ, ճառարաստութեան
էիրք, բարեհամբօր է, միայն երբ իւր շահերը պահանջում են՝ իւր
տուած խոստումը շատ հեշտ է դրժում և իւր ունեցած զգաստու-
թեան շնորհիւ, շատ վտանգներից հեշտութեամբ զերծ մնում:

Իսկ ծնուած աղջիկը սիրելի է, ուրախ, հրապուրիչ ձկներով
օծաւոր, բախտաւոր և բազմաթիւ երկրպագուներ ունեցող. միայն
զղաստ պէտք է լինի, որովհետեւ վերջն անպատճառ զղջալու է:

Սեպտեմբերին ծնուածներն առհասարակ ինչպէս 33 տարեկան
հասակում, այնպէս էլ ջրից միշտ զգուշանալու են:

Հ Ո Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

31 օր

Հին ժամանակները Հռոմում, այս ամսի 15-ին ի պատիւ պա-
տերազմի շատուած Մարտի, զոհաբերում էին նժուգներ և որովհետեւ
Հռոմուլոսի կարգաւորած տարուայ ութերորդ ամիսն էր, այս պատ-
ճառաւ անուանուեցաւ oct bre, որ լատիներէն նշանակում է ու-
թերորդ: Այս ամիսը աշունքուայ միջի ամիսը լինելով, հին ազգերի
մէջ այս ամսում կատարվում էին ժողովրդական տօներ—հանդէս-
ներ, զաչաւային աշխատանքի աւարտման և ալղեկոյթի պատճառաւ:
Իսկ այս ժամանակ որովհետեւ Կովկասում ալղեկոյթ է լինում, ինչ-
պէս ժողովուրդը ասում է «բաղաքաղ» և զինի են քամում՝ զօրա
համար էլ մեր զրացի վրացիք այս ամիսն ուղղակի անուանում են
Ղվինօրիս-թէ, զինիներու-ամիս: Մեր նախնիք անուանում էին
այս ամսին Սահմի:

0		Լ
1	Շր. 43. Ս. Լօթանատուն և երկու աշակերտացն Բրիստոսի:	21
	Ռուսաց՝ Պաշտպանութիւն Ս. Աստուածածնի:	
2	+ Կիր. 43. Գ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:	22
3	Բշ. 43. Ս. Փօկասու հայրապետին և Երանոսի հետեւողին
Առաքելոցն:	23
	Վր. 43. լս. Անշահաւոր էր:	
4	Գշ. 43. Ս. Կուսանացն Թեկղի, Վարվառեայ և Պեղեղեայ:	24
5	Դշ. Էջ. Պահք:	25
6	Նշ. Էջ. Ս. Պանտալեոնի բժշկին, Երմոնեայ քահանային և
Եւպրակեայ կուսին:	26
7	Ուր. 43. Պահք:	27
8	Շր. 43. Ս. Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ,
Եղիշէի, Մովսէսի քերթողին, Գաւթի անշաղթ փիլիսոփա-
լին, Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներսիսի Կալեկեոյն:	28
9	+ Կիր. 43. Ե. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:	29
	Մն. լս. Անշահաւոր էր:	
10	Բշ. 43. Գիւտ նշխարաց Ս. Գրիգորի Աղուանից կաթո-
ղիկոսի և Ս հարցն Թաթլոյ, Վարսի և Թումասու, Անտո-	1

նի, Կրօնիդեալ և եօթն խոտածարակացն՝ որք Յիշնակնեալ վանսն կատարեցան:

11 Գշ. ԳՅ. Ս. Առաքելոցն Անանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղայի և Սիւղիանոսի:

12 Գշ. ԳՅ. Պաճք:

13 Նշ. ԲՅ. Ս. Գիտնեսիոսի Արիսպաղացւոյն, և Ս. Առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի:

14 Ուր. ԲՅ. Պաճք:

15 Շր. ԳՅ. Ս. Աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու:

16 + Կիր. ԳՅ. Ս. Խաչի: Հարսանիք:

17 Բշ. ԳՅ. Ս. Ղուկիանոսի հարիւրապետին որ հաւատաց ի Խաչելութիւնն Քրիստոսի և Յովսէփայ Աստուածահօրն, Յովսէփայ Արեմաթացւոյն, բարեկամին Քրիստոսի Ղաղաբու և քերցն նորա Մարթայի և Մարիամու:

Առ. քռ. լս. Անհոյս էր:

18 Գշ. ԳՅ. Ս. Խէղդիտոնի քահանային, Զենոնի զինաւորին, Մակարայ, Եւդոքսեայ և Ռամելայ:

19 Գշ. ԳՅ. Պաճք:

20 Նշ. ԳՅ. Ս. Խարիթեանց և Ս. վկայիցն Արտեմեայ և Քրիստափորի և երկուց կանանցն Կալիսթիկեայ և Ակուլինեայ:

21 Ուր. ԲՅ. Պաճք:

22 Շր. ԲՅ. Ս. երկուստանից վարդապետացն Ռեթէոսի, Գիտնեսիոսի, Սեղբեւորոսի, Աթանասի, Կիրիլի Նրեսադեմացւոյն, Եփրեմի Խոյին ասորւոյ, Բարսեղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիսացւոյն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկերեբանին և Կիրիլ Աղէքսանդրացւոյն:

23 + Կիր. ԳՅ. Ե. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Գիւտ-Խաչ, Հարսանիք:

24 Բշ. ԳՅ. Ս. Անաստասայ քահ. Վարոսի և Թէոդորիտեայ և որոց նոյա և որք ընդ նմա կատարեցան:

Լր. լս. Խաչ էր:

25 Գշ. ԳՅ. Ս. Հիպիրիէանցն, որք ի Սամուսատ կատարեցան:

26 Գշ. ԳՅ. Պաճք:

27 Նշ. ԳՅ. Ս. Սեւեթանոսի Սերաստացւոյն, Բաբելայ ծերոյն և 84 աշակերտացն նորին:

28 Ուր. ԳՅ. Պաճք:

29 Շր. ԲՅ. Ս. Յովհաննու Ոսկերեբան հալրապետին:

30 + Կիր. ԳՅ. Ը. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:

31 Բշ. ԳՅ. Ս. Ստեփաննոսի Հովմայ հալրապետին և քահանայիցն, սարկաւազացն և ժողովրդոցն:

Վր. քռ. լս. Մրիւն էր:

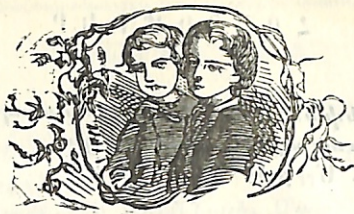
Այս սմտայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 2 ժ. 10 ր.

ԱՍՏՂԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԸ

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ.— Կարիճն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան համարձակ է և խորամանկ՝ բազմ իւր պակասութիւններ: Ժածկելով իւր արտաքին զեղեցկութեամբ խաբում է և շատեր աչքը շլացնում: Սրբորդներ, աշակիսի կեղծաւորներին երբեք չհաւատաք. զրանք միայն երեսանց են ուրախ երևում, աշակիսիներ ծիծաղը վնասակար է, աղէտաբեր և առանձնութեան ժամանակ զրանք մեղամաղձութեամբ են տանջում:

Իսկ ծնուած աղջկը՝ աշխուժով լի, ստասաց, ծածկաւիտ, կեղծաւոր, դաւաճան, փոփոխաւիտ և ազահ, սիրում է ծաղրել և ուրիշներ ժամանակին վատ կարծիք լալտնել: Եւ չնայելով իւր քաղցրանկատութեան ու բարեհաճոյ ձևերին՝ սիրտը բարութեամբ չէ համակուած:

Հոկտեմբերին ծնուածներն առհասարակ իրենց գործերում լաջողութիւն են գտնում և հարստութիւն են ձեռք բերում: 41 տարեկան հասակումն է, որ թէ իրենց բնաւորութիւնն է փոխուած զէպի լաւը և թէ իրենց գործերի մէջ փոփոխութիւն է լինում: Միայն 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են:

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր

30 00

Նոյեմբեր ամսուայ տնունը ծագում է լատիներէն November բառից, որ նշանակում է իններորդ: Հռովմայեցիք այս ամիսը անուանել են իններորդ նրա համար, որ շատ առաջ նրանք նոր տարին ոչ թէ Յունուարից էին հաշվում ինչպէս հիմա, այլ Մարտ ամսից: Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են Տրէ: Իսկ Վրաս տանում, որովհետեւ այս ամսուայ 10-ին տօնվում է Ս. Գեորգայ տօնը, սորա համար էլ, այս ամիսը անուանել են Գիօրգ-օբայ, կամ Գիօրգօբիս-թվէ, որ նշանակում է Գեորգայ-տօնի ամիս:

- 1 Գշ. 44. Ս. Աղիսիսիմեայ եպիսկ. Յովսէփայ քահ. Ալիթա- 23
- 2 Գշ. 45. Պահք: 24
- 3 Նշ. 46. Ս. հարապետացն Մետրոփանոսի, Աղեքսանդրո- 25
- սի, Պողոսի խոստովանողին և Ս. նոտարացն Մարկիանոսի և Մարտիրոսի:
- 4 Ուր. 47. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ: 26
- 5 Շք. 48. Ս. Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և 27
- ամենայն երկնային զորացն:
- 6 + Կիր. 49. Թ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք: 28
- 7 Բշ. 50. Ս. Մեկիտոնի Անտոքայ հայրապետին և Մինա- 29
- սայ Ներպատացուն և միւս Մեկիտոսի եպ. Բուրայ քահա- նային և Դինու սարկաւագին:
- 8 Գշ. 51. Ս. Դիմիտրեայ վկային և Բասիլիկոսի քահանային: 1
- Լատ. Ընծայուհի Ս. Աստուածածնի:
- Մն. լս. Յիսայէն էլ:
- 9 Գշ. 52. Պահք: 2
- 10 Նշ. 53. Ս. Գուրիասայ, Սամունասայ, Աբիբայ սարկաւ- 3
- գին, Ռամանոսի միայնակեցուն, Մանկան խոստովանողի և Հիւսիքո ի զինաւորին:
- Արեգակն ի Աղեղնաւորն մտանէ:
- 11 Ուր. 54. Պահք: 4
- 12 Շք. 55. Ս. Առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի: 5
- 13 + Կիր. 56. Թ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: 6
- 14 Բշ. 57. Ս. Անդրիի զօրավարին և բանակի նորին, Ղալի- 7
- նիկոսի և Դոմետեայ վկայիցն:

0

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր

1

- 15 Գշ. 58. Ս. Անդրիանոսի և կնոջն Նորա Անատօլայ, Թէո- 8
- դորոսի և Ելիթիւրոսի վկայիցն:
- Առ. քահ. լս. Անիսիմէի էլ:
- 16 Գշ. 59. Պահք: 9
- 17 Նշ. 60. Ս. Աբրահամու և Խորենայ անարծաթ բժշկացն, 10
- Կողմայի, Դամիանոսի և Աստուածատրոյ վկային:
- 18 Ուր. 61. Պահք: 11
- 19 Շք. 62. Տօն ամենայն Սրբոց — Հնոց և Նորոց, լալտից և 12
- անլալտից:
- 20 + Կիր. 63. Թ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Յերեկ. նախատօնակ: 13
- Բարեկենդան Յիսնա'ի պահոց:
- 21 Բշ. 64. 1. օր Յիսնակի պահոց: ԸՆԾԱՅՈՒՄՆ Ս. ԱՍ- 14
- ՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ի Տաճարն:—Եւս Ռուսաց:
- 22 Գշ. 65. 2. օր Յիսնակի պահոց: 15
- 23 Գշ. 66. 3. օր Յիսնակի պահոց: 16
- Լր. լս. Խաչի էլ:
- 24 Նշ. 67. 4. օր Յիսնակի պահոց: 17
- 25 Ուր. 68. 5. օր Յիսնակի պահոց: 18
- 26 Շք. 69. Ս. Գրիգորի Սքանչելագործին, Ղիկողայոսի հա- 19
- րապետին և Միւստայ եպիսկոպոսին:
- 27 + Կիր. 70. Ս. Կիր. Յիսնակի: Հարսանիք: 20
- 28 Բշ. 71. Ս. Կրտսնացն Յուլիանիայ և Վասիլուհոյ: 21
- 29 Գշ. 72. Ս. Ղուկիանոսի քահանային և Տարաղոսի, Պրո- 22
- պոսի, Անդրոնիկոսի, Ուեսիմեայ և ալլոց աշակերտացն Պողոսի:
- Վր. քահ. լս. Գառնաւան էլ:
- 30 Գշ. 73. Պահք: 23
- Այս ամսուայ 1-ից մինչեւ 30 ք օրը պակասել է 1 փ. 19 ր.

ԱՄՏԼԱԿԵՏԵԾՐԻ ԴՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր.—Աղեղնաւորն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղան քաջ է և արի, խելօք, բարեկամներ շուտ գտնող, առողջակալամ, ճշմարտասէր, հաստատամիտ, վարուող, աշխատասէր, ի բնէ բարեպաշտ, սրտով ուրախ, բարի և իւր ունեցած լալտելութիւններ չամսմատ անչափ ինքնասէր:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ զօրծունեայ և սչալուրջ, աշխատասէր, բարեպաշտ, բարի և սրտով ուրախ: Գլխաւոր պակասութիւնը իւր կատկածոս բնաւորութիւնն է:

Նոյեմբերին ծնուածներն առհասարակ արդիւնաբերութեան մէջ բախտաւոր են լինում և միջին տարիքում կարողութեան տէր: 33 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են և եթէ չափաւոր ու ժուժկալ կեանք վարեն մինչև խորին ծերութեան կը հասնին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

31 օր

Դեկտեմբեր ամիսը վերցրած է լատինական decembre բառից, որ նշանակում է տասներորդ: Այսպէս անուանեց ամիսների հիմնադիր Հռոմուլոսը տարուայ տասներորդ ամիսը: Մեր նախնիք այս ամիսն անուանել են Քաղոց: Որովհետև Արաստանում այս ամիս 25-ին կատարվում է Քրիստոսի Ծննդեան տօնը, այս պատճառաւ այս ամիսն լրացիք անուանել են Քրիստիչօբայ, կամ Քրիստիչօբիսթօլէ, որ նշանակում է Քրիստոսի Ծննդեան ամիս:

- 0 Եջ. Էջ. Ս. Կղեմայ հայրապետին և Բագարատայ Տոռոմե-
նայ եպիսկոպոսին:
- 2 Ուր. 43. Պահ.ք. Յերեկոյեան նախատօնակ:
- 3 Շք. 43. Ս. Առաքելոց և առաջին լուսաւորչացն մերոց
ԹԱԴԵՈՍԻ և ԲԱՐԴՈՒՂԻՄԵՈՍԻ.
- 4 + Կիր. 43. Բ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Հարսանիք:
- 5 Բշ. 43. Ս. Գենարիոսի եպիսկոպոսին և Մերկեաիոսի զի-
նաւորին, Յակովբայ և Իրաւափառայ:
- 6 Դշ. 43. Ս. ԱԲԳԱՐՈՒ Նախավկայ և անդրանիկ Թագաւո-
րին մերոյ: Ռուսաց՝ Ս. Նիկողայոսի Սքանչելագործին:
- 7 Դշ. 43. Պահ.ք. Ծնունդ լս. Թիսար էշ:
- 8 Եջ. Էջ. Ս. Հարսն Եղիպտոցեացն, Պողոսի, Պողայ, Մակա-
րայ, Եւագրի, Յովհաննու Գրնեցոյն, Յովհաննու կարճա-
հասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապի-
օնի, Մակարիոսի, Պիմէնի և այլոց Ս. հարցն: Յերեկոյեան
նախատօնակ:
- 9 ✠ Ուր. Էջ. Տօն ՅՂՈՒԹԵԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱՍԱԾՆԻ Ի ՅԱՆ-
ՆԱՅԷ:
- Արեգակն ի լուսնոյ զկերն մտանէ 0 Ժ. 52 ր. երեկ. Զմեռ-
նամուտ և արեւադարձ. ցերեկն սկսանի երկարիլ և զիշերն
կարճանալ:
- 10 Շք. 43. Ս. Նիկողայոսի Զմիւռնացւոյ Սքանչելագործ հայ-
րապետին:

- 0 Դ Ե Կ Ե Մ Ե Ր
- 11 + Կիր. 43. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Բարեկենդան Ս. Յա-
կովբայ պահոց:
- 12 Բշ. 43. Պահ.ք. Ս. Մինասայ, Երմոգինեայ և Գրաբոսի և
կամաւոր աղքատացն Յովհաննու և Ալէքսիանոսի:
Լատ. Ծնունդ Տեառն:
- 13 Դշ. 43. Պահ.ք. Ս. Կոռնելիոսի հարիւրապետին և Շմաւոնի
աղգականին Քրիստոսի, որ խաչեցաւ լճի շրջանի մէջ, Պողի-
կարպոսի հայրապետին Զմիւռնիոյ և Ս. վկայիցն՝ որք լու-
րեւիս կատարեցան:
- 14 Դշ. 43. Պահ.ք. Առ. քո. լս. Զնալից էշ:
- 15 Եջ. 43. Պահ.ք. Ս. Եւտրատիոսի, Օգոսենտիոսի, Եւգենիո-
սի, Ուրբեստէսի և Մարգարիոսի:
- 16 Ուր. Էջ. Պահ.ք. Յերեկոյի նախատօնակ:
- 17 Շք. Էջ. Ս. Յակովբայ Մծբնայ հայրապետին, Մարուգէի
ճգնաւորին և Մելիտոսի եպիսկոպոսին:
- 18 + Կիր. 43. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակի:
- 19 Բշ. 43. Ս. հայրապետացն Իգնատիոսի, Աղղէի և Մարու-
թայ եպիսկոպոսին:
Ըստ նոր տոմարի Տարեմուտ և լուսնարի 1-ն 1912 թ.
Լատ. տօն Տնօրէնութեան Տեառն:
- 20 Դշ. 43. Սրբոց Թէոփոմպայ եպիսկոպոսին, Թէոփնայ վկ. և
չորից զինւորացն Բասոսի, Եւսերի, Եւտիգի և Բասիլիկեայ:
- 21 Դշ. 43. Պահ.ք. Դշ. 43. Ինդոս, Դոմինի և Գեղերիկոսի քահանային և եր-
կուց բիրոցն, որք ալրեցան եկեղ. Նիկոմիդացւոց:
- 22 Լր. լուսնի: Փաշտօնից էշ:
- 23 Ուր. 43. Պահ.ք. Յերեկ. նախատօնակ:
- 24 Շք. Էջ. Ս. Գաւթի մարգարէին և Յակովբայ առաքելոյն:
Ռուսաց ճրարալոց Ծննդեան:
Լատ. Յալտնութիւն Տեառն:
- 25 + Կիր. Էջ. Ե. Կիր. զկնի Յիսնակի: Յերեկոյի նախատօն.
- Ռուսաց Ծնունդ Տեառն:
- 26 Բշ. 43. Ս. Ստեփաննոսի Նախավկային և առաջին մար-
տիրոսին: Հանդիսաւոր օր ուխտի Ս. Ստեփաննոս եկեղ.
Տփիսիսայ՝ որ ի լանապատին կուսանաց, ուր ամփոփի մաս
նշխարաց—աջ Ս. Ստեփաննոսի: Յերեկոյեան նախատօնակ:
Ռուսաց 2 օր Ծննդեան:
- 27 Դշ. 43. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պողոսի:
Ռուսաց՝ 3 օր Ծննդեան:
- 28 Դշ. 43. Պահ.ք. Յերեկոյի նախատօնակ:

- 29 ԵՂ. ԺԷ. Ս. որդւոցն Որոտման Յակովբայ առաքելոյն և 22
 Յովհաննու Աւետարանչին:
 Բարեկենդան Ծննդեան պահոց:
 30 Ուր. ԽՅ. 1. օր Ծննդ. պահոց: 23
 Վր. քռ. լս. Սառնահանդի:
 31 Շր. ԽԷ. 2 օր Ծննդ. պահոց: Ս. Բարսեղի հայրապետին և 24
 եղբոր նորին Գրիգորի Նիւսացւոյն, Սեղբեստրոսի Հռոմայ
 հայրապետին և Աբբայ Եփրեմի Խորին Ասորւոյ:
 —
 Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 0 Ժ. 37 ր.

ԱՍՏՂԱԳԼՏՆՆՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Գ Ե Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր. — Այժեղջիւրն. Այս համաստեղութեան տակ
 ծնուած տղան թէև աչնքան բախտաւոր չի լինի և ձախորդութիւն
 ներ շատ կ'ըջէ, բայց ճշմարտասէր, թեթեամիտ, հոռնդոտ, չար,
 աղան և անբարիշտ կ'ըլինի: Իւր մասին մեծ համարում ունի. թէև
 համեստ է երևում, սակայն զա միայն արտաքին կողմից է և կեղծ.
 որովհետև իւր ամեն բաւականութեանց սիրահար է:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ արթուն, թեթեամիտ, ջանել ժամանակը
 յերին աստիճանի ամօթխած, սակայն վերջը համարձակ և շաւ
 խառնակիչ. պսակուած ժամանակին եւ խանդոտ՝ թէև ալս պակա
 սութիւնները միշտ աշխատում է ծածկել: Նթէ չափաւոր և զգոյ
 լինի, մինչև խորին ծերութեանը կը հասնի:

Գեկեմերին ծնուածները առհասարակ իրանց գործերում
 խելօք են և խորհուրդների մէջ զգույն, սիրում են զխտութիւններ,
 և միշտ հակուած են դէպի ճանապարհորդութեան: 25 տարեկան
 հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են:

† ՆՈՐՈՒ ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ԿՈՐՈՂԻԿՈՍ
 ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ ՄԱՏԹԵՈՍ Բ.
 ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

«ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ-ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՏԱՐԵՅՈՅՅԻ» 1911 ԹՈՒՆԿԱՆԻ

† Նորոգ հանգուցեալ Վրաստանի եւ
Իմերէթի թէմի առաջնորդ Գարեգին
Արքեպիսկոպոս Սաթունեան.

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ Հայրապետ և Կաթողիկոս ամենայն հայոց Տ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ Բ. ընտրեալ ի նոյեմբ. 1-ին 1908 թ.:

1) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ
ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ—Սահակ Բ.
ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր):
2) ՊԱՏՐԻԱՐԿՆԵՐ
ԵՐՈՒՍԱԼԵՄՈՅ—(Թափուր):
Կ. ՊՈԼՍՈՅ—Եղիշէ Արքեպ. Դուրեան

3) Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՍԻՆԷՈՂ
Նահանգամ Կէտրդ արքեպիսկոպոս
Սուրենեան:

» Յոսիկ եպ. Տ. Մովսիսեան:
» Մեսրոպ եպ. Տ. Մովսիսեան:
» Մատթէոս վրդ. Մաթէոսեան:
» Յուսիկ վրդ. Զոհրաբեան:
» Բարդէն վրդ. Աղաւելեանց:
Պրեկուբոր Փ. Մելիք-Փարսաղանեան

4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱԼՆԵՐ
» ԵՐԵՒԱՆԻ.—Փոխանորդ Թեմ. Կաթողիկոսի Խորէն Ե. Մարգարէդեան:
» ՎՐԱՍՏԱՆԻ և ԻՍՏԱՆԻ.—Թեմ. Եւաթ. (Թափուր):

» ՂԱՐԱԲԱԼԻ.—(Թափուր):
» ՀԱՇՏԱՐԻՍՆԻ.—Փոխանորդ Թեմ. Եւաթ Միսիթար եպ. Տէր-Մկրտչեան:
» ՇԱՄԱԽՈՒ.—Առաջնորդ Թեմի Անահիա եպ. Համազասպեան:
» ԲԵՍԱՐԱՅՈՅ.—Առաջնորդ Թեմի, Ներսէս արքեպիսկ. Խուզալեղդեանց:
ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ.—Առաջնորդ Թեմի, Կարապետ եպ. Տ. Մկրտչեան:
» ՊԱՐՍՎԱՍՏԱՆԻ և ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ, (Թափուր):
» ԵՐՈՊԱՅԻ.—Առաջնորդ Գէորգ Եպիսկ. Իւթիւճեան.—Նստում է Մարտէլ քաղաքում, որտեղ և հայոց մատուց կայ—Ս. Յարութիւն: Բացի դրանից առանձին հովիւներ կան՝ Փարիզում, Մանչեստրում և Մուշովայում:
» ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.—Առաջնորդ Եղիշէ եպ. Ապահունի.—Նստում է Ուաթեր քաղաքում, որտեղ կայ հայոց եկեղեցի՝ Ս. Փրկիչ: Բացի առաջնորդից առանձին հովիւներ կան՝ Նիւ-Եօրկում, Բոստոնում, Պրովիտէնսում, Լորէնսում, Չիկագոյում և Ֆրեզնոյում:

Տաճկաստանի թեմերի մասին տեղեւութիւնները ուշանալու պատճառով անկարող եղանք այս անգամ տալագուց:

II. ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՐԵՎԻԻ ԽԱՒԱՐՈՒԾՆԵՐԸ.

1911 թ. երկրաշնչիս վրայ երկու անգամ միայն արևի խառնուրդներ կենդանություն. որոնցից,

1) Արևի լիակատար խառնուրդն տեղի կունենայ ապրիլի 15 և 16, որը կսկսուի գիշերուայ 11 ժամ 45 րոպէին և կվերջանայ առաւօտեան 3 ժամ 10 րոպէին.

1) Մանեկաւոր խառնուրդն արևի տեղի կունենայ հոկտեմբերի 9-ին, որը կսկսի առաւօտեան 4 ժամ 54 րոպէին և կվերջանայ 9 ժամ 10 րոպէին առաւօտեան:

Այս խառնուրդները նկատելի կլինին միմիայն Աւստրալիայում, Ասիայում և Ամերիկայի հարաւային մասում. իսկ Վոլկատում աշնան աննշան, որ համարեայ աննկատելի կանցնի:

III. ՕՂԵՐՆԻՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԷՏԻՄԵՐ ԷՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.

1911 թուականին եղանակները լինելու են. Զմեռը՝ սկզբումը ցուրտ կարկտով, մէջը տաք, վերջը բարեխառն: Գարունը մինչև յունիս ցուրտ: Հետ Դեմոկրատիս աշունքին գետերը կը վարաբեն և մարդկանց մէջ կը տարածուի երեքօրուայ դողի հիւանդութիւնը: Հիւսիսային քամիները փչելու պատճառով ևս՝ կարկտից ու ծովով ճանապարհորդելուց զգուշանալու է:

Եւ թէև այս տարի ցորենի ու գարու առատութիւն է լինելու, բայց առհասարակ ուրիշ բերքերը միջակ կը լինին, իսկ տեղ տեղ էլ նոր ցանած սերմերը ժանդ ու թրթուրից կը շնառուեն, մանաւանդ զաշտ տեղ ցա-

նածները: Մեղրն էլ շատ տեղ պակաս կը լինի:

Կճեղաւոր կենդանիներ, ինչպէս նաև ոչխարների մէջ կոտորած տեղի կունենայ, սակայն մարդկանց վերաբերութեամբ տարիս աւելի առողջարար է լինելու և կանանց ու փափկամարմին անձանց համար յաջողակ երևակ մոլորակի տակ ծնուածները իրանց ունեցած հաւատը ու բարեպաշտութիւնը կը կորցնեն: Եւս սընթազ մոլորակի հետ կցուած լինելը ինչպէս և տարուս իշխողը երեւակը և տանուտէրն Զրհոսն լինելուց զուշակվում է աւաղակութիւնների բազմանալը. Արեւելից զօրքեր կշարժուեն, տեղի կունենան կռիւներ և սաստիկ կոտորած:

IV. ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ

ՄԱՐԿԱՆՑ ԱՃՈՒՍԸ

Պատանիները 17 տարեկան հասակին մօտենալիս աւելի արագ են աճում. իսկ աղջիկներն 14 տարեկանին: Աղջիկները հասակի ամենարարձրութեանը հասնում են 15 տարեկան ժամանակ. իսկ քաշի կողմից, ծանրութեան ամենարարձր չափին հասնում են 20 տարեկան հասակում. Ուժի կողմից տղաները մինչև 11 տարեկան հասակը աղջիկներից աւելի ուժեղ են. իսկ 12-ից 17-ը տարեկան հասակը,

ընդհակառակը աղջիկներն են տղաներից ուժեղ, որից չէտույ հաստատարակշռութեան չափը կլ կին անցնում է տղաներին: Երեխանց հասակն ու քաշը նույնիսկ ամսից մինչև ապրիլ ամիսը շատ դանդաղ է աւելանում, իսկ ապրիլից մինչև յուլիս, քաշի աւելանալը ընկատուելով, աւելանում է հասակի երկարութեան չափը: Մինչդեռ յուլիսից մինչև նոյեմբեր քաշը աւելանալով, բարձրութեան չափը միևնույն է մնում:

V. ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱՐԱԿԱՆ

ԽՄԱՍՏՆԵՐ

—Աղքատը նա է, որը փող չունի, այլ նա—որը խիղճ չունի:

—Ով խօսքով չիմանալ, նա մտաւիով էլ չի հասկանալ:

—Գանդաղ կերթաս, քամրադտութեան կհասնես. շտապ կըզնաս փորձանքից կաղաւթուես:

—Աշխատիր արեւի ծագումը տեսնել, որովհետեւ չգիտես, կաջողութիւն արդեօք քեզ տեսնել և այդ օրուայ մուտքը:

—Բոլոր գործողութիւնների պատճառը համարեալ թէ փողն է:

—Ամեն բան երկրիս վրայ ունի իւր սահմանը, բայց մարդկային չիմարութիւններն անսահման են ու անվերջ:

—Որքան մարդ խելքով հասուն լինի, բայց հաղուսկաւոր նա է, որը կաբողանում է իւր սրտի դէմ դնալ:

—Սպրում ես, ապրի, բայց ուրիշն էլ մի խանգարիլ ապրելու:

—Իսկապէս արժանաւոր մարդունշանները հենց նրանումն է կայանում, որ նրան նախանձողներն մինչև անգամ ստիպուած են նրան գովել:

—Սէրն ու խահեմութիւններն են որ իրար հետ չեն միանում:

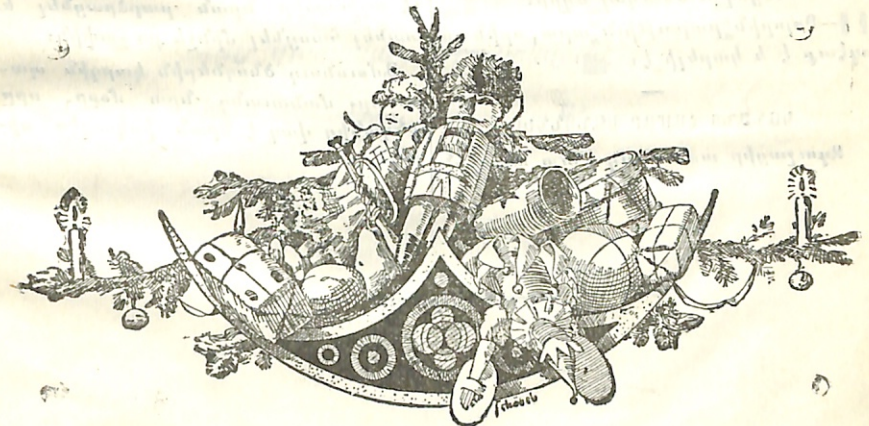
—Ուերը՝ շատ անգամ ամենաընդունակին խենթ է դարձնում, իսկ խենթին ընդունակ:

—Սէլը խօսելիս, երկիւղը, դատադութիւնը պարտքն ու պատիւը լռում են:

—Նանաչք՝ հենց պարապ եղան, կսկսեն իրանց բամբասանքը:

—Չար կնոջ ամենալաւասակար անգամը՝ իրա լեզուն է:

—Գեղեցիկ կնոջ համար զժողքը իրա ծերութիւնն է:

VI. ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐԱԿԱՆ

ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

— Մի լինիր երեւակաւոր, երեւակաւորութիւնը իզուր ժամանակի կորուստ է. ալ աշխատիր եռանդով և լաւ գործելու։

— Երբէք չսպասես գործիդ բարեկամ ջոգ րոպէին, ալ աշխատիր հենց ինքդ այդ չարմար րոպէն ստեղծելու։

— Միշտ վստահութիւն ունեցիր անձիդ ու օյժիդ վրայ։ Բայց միշտ զգուշ եղացիր աւելորդ լուսն խաբութիւնից։

— Եթէ չաշխատես, չբանես, լաւ իմացիր որ մտաւորապէս, բարոյապէս և թէ ֆիզիքապէս մեռնելու ես։

— Աշխատիր սովորել բոլոր գործերի մտադրութեամբ կարգադրել, սրովհետեւ քսան օրինակ չվերջացած գործերը, մի հասաւակ վերջածած գործ չարժեն։

— Համբերութիւնը հենց ինքը մեծ բարեգործութիւն է։

— Հոգս քաշիր առողջութեանդ վրայ և պահպանիր նրան հենց լաւ ժամանակից։

— Պահեցողք և ժուժկալ եղիր։
— Բոլորին բարութիւն արա, որին որ պէտք է և կարելի է։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Ձգուղացիր ամուսնուդ հետ առաջին

անգամ ունեցած անբաւականութիւնից, բայց որ միանգամ կռիւն սկսուեց, աշխատիր այնպէս անել, որ ամուսինդ լաղթուի և ինքը այդ խոստովանի։

Մի մոռացիր երբէք որ դու ամուսնացել ես ոչ թէ հրեշտակի ալ մարդու հետ, նրա բոլոր պակասութիւնների և թուլութիւնների հետ, այդ պատճառով ինչ էլ որ պատահի երբէք չը զարմանաս։

Փող ուղելով էլ նրա զահէն մի տանի և ծախսելու համար նրա տուած ու որոշած գումարից աշխատիր աւելի չծախսել։

Օջախիդ տնտեսութեան համար ինչպէս հարկն է հոգս տար։

Միմի անգամ ամուսնուդ թող վերջին խօսքն ասելու, բայց ոչ միշտ, այդ նրա վրայ շատ բարեհաճ և ուրախալի տպաւորութիւն կգործի, որից քեզ էլ վստահ չի հասնի։

Ամուսնուդ հետ ինչպէս ընկեր եղիր եթէ նա խելօք է, և եթէ նա խելօք չէ աշխատիր նրան բարձրացնել և տանել հասցնել մինչև քո չափին։

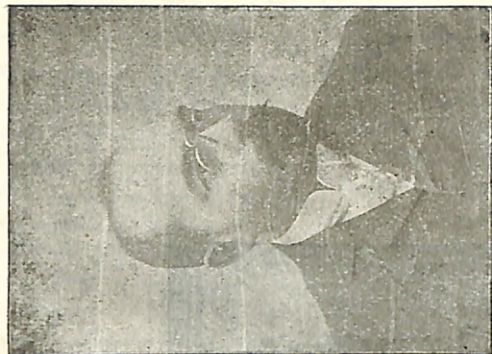
Ամուսնուդ ծնողներին կարգին պատուիր, մանաւանդ նրա մօրը, որը քեզանից վաղ է նրան իսկապէս սիրել։

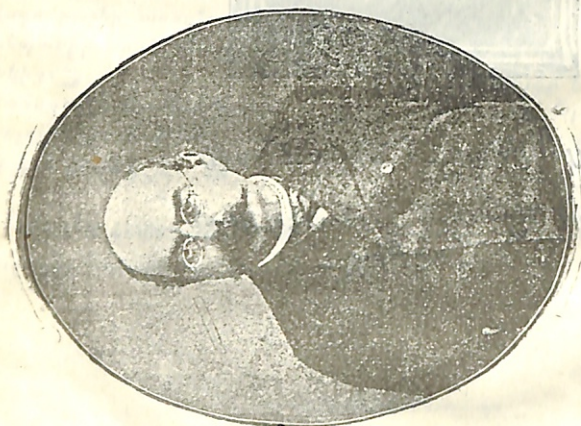
Հայ վիպասան Շիրվանզադէ

Նրա 30-ամեայ գործունէութեան

առթիւ։

Ալեքսանդր Իվանիչ Նապոկանով
(որդին)

Յովհաննէս Նապոկանան
(հայրը)

VII. Կ Ե Ն Ս Ա Փ Ր Ա Կ Ա Ն

ԹԻՖԼԻՍԻ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՔԱՂԱՔԱԳՆՈՒԹԻ
ԱԼԷՔՍԱՆԳՐ Ի. ՆԱՏԻՍԵԱՆ

Ա. Ի. Նապոկանանը բնիկ Թիֆլիսցի է, բարձր շրջանին պատկանող ընտանիքից և այն ծնողների որդին, որոնք դեռ ևս 60-ական թուականներից չալտնի են աղգալին և հասարակական շրջաններում իրենց գործունեությունները, ինչպես և մամուլին իրենց միշտ աշխատությունները:

Ա. Ի. ծնունդ է 1874 թ. իր սկզբնական կրթությունն ու զարգացումը ստացել է իրենց ընտանիքում իր օրինակելի ծնողների ղեկավարությամբ. նա դեռ ևս 17 տարեկան պատանի էր, որ Թիֆլիսի զիննազինության աւարտելով մտավ Մոսկուայի համալսարանի բժշկական բաժինը, աշխտեց անցաւ արտասահման իր ուսումնական կատարելագործելու, որտեղ բացի իր ընտրած առարկաների պարապմունքներից, ուսումնասիրում էր նաև այդ քաղաքների կեանքն ու հասարակական խնդիրները: 1902 թ.

ձայնաւոր ընտրուած օրից մինչև այժմ, ինչպես և 1906 թ. ից քաղաքային վարչութեան անդամի և քաղաքապետի բացակայութեան ժամանակ նրա պատասխանատու պաշտօնը կատարել է եռանդուն գործունեությամբ:

Չնայելով այն հանգամանքին ու օրինակին, որ Թիֆլիսի պէս մի բաղամամարդ քաղաք այս առաջին անգամն է, 36 գարուն միայն բոլորած երիտասարդի լանձնուծ քաղաքի ղեկավարութիւնը. բայց աչքի առնելով ունենալով նրա անցեալ գործունեութիւնը և մեր կողմից ողջունելով նաև այդ լաջող ընտրութիւնը, ուրախ ենք և լիպոյս, որ իդիական գաղափարներով տոգորուած քաջարի գործիչը, քաղաքի շահերին պաշտպան կհանդիսանալ և աղգաբնակչութեան կարիքները հոգալով օրինակելի գործունեութիւն կը ցոյց տայ:

Ա. Ն...

ՀՕՏՕՑԻ ԽԱՂԸ ԿԼՈՒԲՆԵՐՈՒՄ

Կլուբներու չլէներէմէն,
Մօղնի ստարշինէք ջօգուեցան.
Դիւներուն խիստ զօռ առին,
Վուղջ միանայ ցանցառացան:

Միր կլուբը դախօղ չունէ,
Արի ասին բան մօղոնինը.
Ամեն գիշիր լօտօ սարքինը,
Զարարներս, խարջը ծածկինը:

Կասին կուրի համ շաղաւթ,
Համ գէլուրը շատ տուն գուրայ.
Զլէննիրն էլ ուրախացած,
Սաղաստ էլան դիփ միանայ:

Լօտօն վունցոր քաղբիս պատիժ,
Կլուբներում մօղա նընգաւ.
Ուխտ չին գնում էլ Դիզուբայ,
Թամամ Թէլէթ-օբա դառաւ:

Էս էր պակաս անդէր քաղբիս,
Տուտուց-մուտուց Կէկէլներուն.
Հարուստ թէ խեղճ չին դնջանում,
Քիսէն ձեռին կլուբնին վազում:

Տուն ու տիղը անդէր թողնում,
Էրէխէրանցն էլ վէր ածում.
Վունց էլ իրանց մարթուն հարցնում,
Վունց օջովի այնում գցում:

Թէ փուղ չունին փուղին ճարում,
Լաւ մահանայ փուղ դադելու.
Ինչ որ ունին գրաւին դնում,
Սաղ գիշիրը թրէվ գալու:

Սաղ քաղկեմէն մողին բլում,
Ջոգած գոված լօտօբաղնիր.
Դիւսին նստում լօտօբաշին,
Պատմիմ տեսէք էս թամաշին:

Լօտօյ խաղի կարգադրողը,
Ստարշինէրէմէն է նշնած.
Հատ մուղայիթ իրա բանին,
Բալատիրովկով է ջոգած:

Մէ տանիր վիկանիրը,
Յիսուն, հարուր մինալթուն է.
Նումրի հանիր շարխով է,
Նա տանում է, ով դարթուն է:

Էլ ումն ասիմ, ովքիր ասիմ,
Թէ խոստովանք դուր կու տահիր.
Անումնիրը չիմ թաքցնի,
Նշնօք դրուստ, մէ մէկ կօսիմ:

Կուտլօյէվինց խնամի Անօն,
Դէմուղէմն է բողվիան Չաշօն.
Ջաջինց աղջիկ կօխտա Լիզլն,
Անգրօնիկինց կնէխէն:

Զարխին մօղիկ նստօտածին,
Զիրլիբօյի մինձ զօխտուրը.
Կուղկին քերա շաղ Սալօմէն,
Ու դարդիմանդ Զարթիդ-Սղէն:

Ջիրի շամտան Լիզին տեհնիր,
«Տիկեցտ տլի» նուժրին է մնում.
Օջովուն չէ մտիկ անում,
Նա իր «տլիցետ տլին» է ասում:

Քօշինց մինձ հարսն էլ էստի էր,
Վուր շատ հեռու, ջուգ նստիլ էր.
Ակեք չինող գուխտուրի հիգ,
Մէգլուխ թաքուն քշիչում էր:

Հախնաղարինց հաստափուրը,
Իր չէշմակնիրն էր գրստում.
Ղաղազողլունց Վասոյի հիգ,
Պաղրուշկով էր նուժէր դարսում:

Սաթսաղինց էրգէն Վասօն,
Բիխիրը խիստ էր օլօրում.
Պաղրստում էր մէ լաւ համսօն,
Համա օշով չէր մօղ գնում:

Միլօյինց տղէն էլ էստի էր,
Սուրդօ ունէր փոշտում էր.
Նումէրնեքը ջալդ դարսում էր,
Գօսիս փուղի խիստ կարսւտ էր:

Գօխտա Չաշինկէն վուր տեսաւ,
Իրա բանը չէ աշողվում.
Չարէն կտքած ննգիր դառաւ,
Մէգլուխ տիղիրն էր փոխփխում:

Խիստ քրքրվող էրգէն Մաշօն,
Սրան նրան էր բամբասում.
Ու Մէգօրինց բօշկա նուշկէն,
Հաղար տեղ էր աչք մանածում:

Քաբիդոյինց Էրսաբէթի,
Քանը դայգուժը չէր գալի.
Հենց բուսուժուն էր դօռ տալի,
Չունքի փուլ էր տանուլ տալի:

Մնում էին գիփ էլ նուժրին,
Աշկները շարխին շառ.
Հենց «գվօրիկի» ձէնը կիտ,
«Բալօլնոն» էլ վրա հասաւ:

Փափակուշինց շօլախ Լիզէն,
Երկը անգամ խաղը տարաւ.
Ուրախ ուրախ ածաւ թիռէն,
Խալխի քէֆը խարար արաւ:

Լուսաղէմին խաղը պրծաւ,
Քաշուեցան տուն մինձ մարաքով.
Հատ անէծքով փաշմանելով,
Իրանց գլխնիրը վայ տալով:

Չունքի տանույն ուրախացած,
Տուն էր գնում ծիծաղելով.
Տանուլ տուօյն սիրտը կտորած,
Իր տուն սիւնում փնթ փնթալով:

Իփ դուս էկան մէկն ասում էր,
Մախլաս խտակ տունս քանդուից.
Քօրօցնիրըս էլ գրաւ գրի,
Համա խաղս էլի շաշոյուից:

Տէրնօյէքս հինգ վից տիղ էր,
Վունչ մէ նուժէր չէր դուրս գալի.
Սիւ սրտովը լաւ չէր խառնում,
Չարխը լաւ չէր պտուտ տալի:

Էսէնց խաղը բրիչակ քի,
Տէր վուր էս էր իմ տեսածս,
Մտիկ տուէր խալխի հային,
Իստակ քանդուից օջախներս:

Աղչիկ, կնիկ լպտտուեցան,
Ամեն տիղ էլ մանին գալի:
Մունդրէկ լօտոյի սաբարի,
Իսկի լսելքի էլ չին գալի:

Տներումն էլ էրծաթ շմնաց,
Դիւի միանայ գրաւ դրին:
Ձեռներէմէն էնէլ գնաց,
Տօրգոյ ծախիւից հիւ չրերին:

Խիլքի-կօլօփ չէլնիրը,
Միթոմ լաւ բան մօզսնեցին:
Կլուրի դախի սարիի համայ,
Անիծած լօտօն սարքեցին:

Վուղջ քաղաքս էս ցաւումն է,
Սաբարի տունն Աստուծ քանդէ:
Այ խալխ, ջամաթ, ով քրիստոնէք,
Քանի ուշ չէ մէ ճար արէր:

Հի՛.-Ռաւթցի-Մօքաւաքը:

Թիֆլիս, 14 Նոյեմբ. 1910 թ.

† Նորաբողոքը եւ ուսումնաստնւշ
ուսուցիչ Վահան Գաբրիէլեանց:

IX. Բ Ժ Ծ Կ Ա Կ Ա Ն

ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԴԵՄ ՄԱՔԱՌԵԼԸ

Շատ հիւանդութիւններ սաստիկ վաւերակիչ են, որոնք և այդ պատճառով անուանվում են տարափոփիկ Կիտութիւնը վերջնականապէս հաստատում է, որ հիւանդութիւնները առաջանում են և մի ուրիշին փոխվում առհասարակ մարդու աչքին աննկատելի մանր մարմիններով-միկրօրներով, և եթէ այս մանրիկները ոչնչացնենք հիւանդութիւնները կանցնեն, կանհետանան։ Այս պատճառով առողջանալուց յետոյ, վաճ որպէս զի տարափոփիկ հիւանդութիւնով մեռնողից և ուրիշները չը վարակուեն, անհրաժեշտ է այդպիսի հիւանդութիւններից մնացած միկրօրները սպանել։ Այդ գործողութիւնը կատարելու համար այն բոլոր իրեղէնները, որոնց դիպել գործածել, կամ ջօշափել է հիւանդը, թողնում են այն անհետակում քոտեղ հիւանդն է եղել պառակած։ Այդ սենեակի բոլոր պատուհանները, դռները և դրանց շտապի ու առաստաղի արանքները, սոորն ձած թղթով կամ մի որևէ ծեփով, ծեփում են։ Սենեակի շտապին 2—5 թաս ջուր են դնում և դրանց վրայ աղիւսներ ու երկաթէ ամանով լաւ շողացրած կըսկ, որի վրայ միանգամից և շտապ շաղ են տալիս որքան կարելի է շատ ծծումբ և խկոյն և եթ սենեակից դուրս գալով դուռը փակում են ու ծեփով ծեփում։ Օգտակար է նաև որ դրանից առաջ սենեակում գտնուած իրեղէնները, պատերը և շտապի առաջուց ջրով քրտկուած լինի։ Դրանից յետոյ սենեակը ամենաքիչը մի օր ու

գիշեր այդպէս ծեփած ու փակուած պահելուց յետոյ, դռներն ու պատուհանները բանալով հովհարում են։ Ահա հիւանդութիւններից աղաւտուելու ախտահանութեան ամենահաստատ միջոցը։

Քթից արիւնհոսութիւնը դադարեցնելու համար օգտակար է քիթը ողողել—սրսկել այնպիսի ջրով, որ մի բաժակ ջրում մղուած լինի միմիայն կէս կիտրոնի հիւթ։ Այս միջոցով արիւնհոսութիւնը համարեայ անմիջապէս դադարում է։

ՏԵՓԱԿ ՃԻՃՈՒԻ ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ (СО-ЛИТЕРЪ).

Ամենքին յայտնի է, որ յաճախ մարդկանց աղիքներում գոյանում են և յայտնվում դանաղան տեսակ ճիճուներ, որոնք ոչ թէ միայն անհանգրգուտացնում մարդուն, այլ և առաջացնում են բազմառեսակ հիւանդութիւններ։ Գլխի ցաւ, զլխի պտոյտ, ջղաճգութիւն, անդամալուծութիւն, ընկնաւորութիւն, մինչև անգամ խելագարութիւն և այլ շատ հիւանդութիւններ։ Շատերի ստամոքսը խանգարվում է աչքի տեսութիւնը խաւարում, առաջ է գալի ժամանակաւոր կուրութիւն։ ականջի խշշոց և խլութիւն։ Ճիճուով հիւանդը, համարեայ մեծ մասամբ տանջվում է արեան պակասութիւնից, որովհետև աղիքներում եղած ճիճուները մարդու ընդունած հիւթը իրանք են ծծում, ուստի հենց պատճառը նա է որ հիւանդը հետզհետէ նուազում—

նիհարանում է, երեսի գոյնը կորցնում, կոպերի ներսը և դուրսը գունատվում և այնքան իրան թոյլ զգում որ տեղից շարժուելիս սկսում է հեւլ, սիրտը քաբխել, շնչարգելութիւն ունենալ, աւշաթափ լինել և համարեայ մահուան դուռն հասնել։ Նիարդային խանգարումների երեխանները աւելի են ենթարկվում քան հասակաւորները։

Ճիճուի հիւանդութեան նշանները հետեւեալն են. առաւօտները դեռ ոչինչ չկերած—անօթի սիրտը խառնում է, գիշերները բերանից ջուր է թափվում, քիթը քոր է գալիս. ստամոքսում ծանրութիւն ու ճնշում է զգում, մանաւանդ պորտի շուրջը և ծակոցներ փքրի մէջ, այնպէս որ հիւանդը կարծում է թէ փորում ինչպէս մի կենդանի, զընդակի պէս մի բան շարժվում է։ Առհասարակ խիստ թթու և կծու կերակուրներ է ուզում ուտել։ Շատ անգամ ագահարար անչափ ուտում, շատ անգամ էլ արործակը կապվում է ու բերանում մի տեսակ դառնութիւն է զգում։ Պատահում է յաճախ փորլուծութիւն, շատ անգամ էլ սաստիկ փրկապոթիւն։ Այս նշանները այնքան են աւելանում ու սաստկանում, որ աղիքների դուռ (катарръ желудка) հիւանդութեանն է նմանվում։

Բայց ամենահաստատ նշանն այն է,

երբ հիւանդի արտաթորութեան հետ վայր է ընկնում ճիճուն կամ նրա մի կտոր նշանը։

Փորի ճիճուների մէջ ամենաշնաւարդ տափակ-ճիճուն է (СОЛИТЕРЪ), որի երկարութիւնը տասնեակ արշինների է հասնում և որը չնայելով շատ դեղերի և միջոցների շատ դժուարութեամբ է իր գլխով վայր ընկնում, հակառակ դէպքում կտոր կտոր վայր ընկնելով, մի քանի ժամանակից յետոյ կրկին երկարանում է և հիւանդին տանջում։

Ցախակ ճիճուի գլուխը բարակ սպիտակ թելի կապի նման, քորոցի գլխի չափ կլօր ձև ունի։

Պէտք է աշխատել որ ճիճուի հետը և գլուխը իր ընդ տեղահան անուկ—վայր զգոյի։ Որպէս զի հիւանդը կարողանայ վերջնականապէս բժշկուել ու ընդմիջող աղաւտուել իրեն կաղճուածքը աւերող, աղիքներում բնակաւած ու կաշկռտուած այդ անյայտ գազանից*)։

*) Ցանկացող հիւանդները կարող են դիմել Թիֆլիս, Պարայեվսկի նրբանցքում, տուն № 5, տանտիրօջը, Մ. 2., մատնացոյց անելու այն մարդուն, որը 40 տարուայ փորձից և իր ունեցած ու գործադրած ճիճուի անշնաւ գեղով, մի քանի ժամուայ ընթացքում ազատել է այդ հիւանդութիւնից հարիւրաւոր հիւանդների։ Ման. Աշխատասիրողի։

X. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ՀԻՒԱՆԳՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ ԵՒ
ԼՆՆԴԱՐԱՐ ԲՈՒԼԻՍՏ

Կէս զինու բաժակ քանակութիւն կա-
թի մէջ 1/3 ֆունտ ձեծած և աղաջրի
մէջ թրջած միւս ամէլ և եփել:

ՀԱՁԻ ԵՒ ԿՈՎՈՐԻ ԽՁԻՁՈՑԻ ԴԵՄ

Խնձորը լաւ միջոցներից մինն է:
Խնձորը մաքրելուց ու լուանալուց և
էր կէպները վրէն թողնելուց յետոյ,
կտրատելով լցնում են թէյամանը և
եփ են տալիս 1/2 կամ 2/3 ժամ շարու-
նակ, որից յետոյ շաքարով քաղցրա-
ցնում են ու գործածու մ:

ՍԵՆԵՍԿԸ ՀՈՎԱՀԱՐԵԼՈՒ ՄԻՁՈ

Հիւանդի սենեակը զովացնելու և հո-
վահարելու համար սենեակի պատու-
հանի կամ նրա մի մասը վարադու-
րելու է թաց արած կտաւով (պա-
լատնո):

Այս միջոցով կտաւի ջուրը գոյորշիա-
նալով տաքութիւնը էր մէջն է առնում,
որից սենեակի օդի տաքութիւնը մին-
չև 4—6 աստիճան ցածանում է և սրա-
նով միաժամանակ սենեակի մէջ տա-
րածուած խոնաւութիւնը հիւանդի շն-
չառութիւնը հեշտացնում: Այսպիսի
միջոցով սենեակների օդի մաքրելը
մեծ առաւելութիւն ունի և օգտակար
կարող է լինել հարկներով կամ տապով
հիւանդացած անձանց համար:

ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՓՁԱՆԱԼՈՒ ՊԱՏՃԱՌԸ—մեծ
մասամբ բացատրում են, ժամանա-
կիս հոգսերով ի կեանքից առաջա-

ցած, զիսի ջղերի անընդհատ լարուած
դրութիւնից: Բացի այդ պատճառը ա-
տանների շուտ փչանալը վերադրում
են նաև կազմուածքի հիւանդութեան,
կենսական ոյժի պակասելուն, քաղա-
քական հակառուող շապահական կեան-
քի եղանակին, ջահել ժամանակ գոր-
ծածուած անհամապատասխան կերա-
կուրներից, որոնք ոսկորների աճումը
դանդաղեցնում են, և մշտապէս գոր-
ծածուող տաք կերակուրները:

ԼՈՂԱՆԱԼՈՒ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ մարդ մի որեւէ հիւանդութեամբ
չի տառապում, առաւօտները ամբողջ
մարմնով մտքուր ջրում լողանա-
լը. մարմնի կաշուն ազատում է ար-
տաքին և արտաշնչուող օտար նիւ-
թերի կանոնաւոր գործունէութիւնը
խանդարելուց: Լողանալը ուժեղացնում
է կազմուածքը, առաւելապէս սննդա-
ռութիւնը և մարդուն դարձնում է ա-
ւելի քիչ մրսկան: Իսկ ամենալաւ մի-
ջոց թոյլ էրեխաների կազմուածքը
պնդացնելու:

ՁՈՐԱԿՈՎ (ՏՐԻԽԻՆՈՎ) ՎԱՐԱԿՈՒԵԼՈՒ
ԴԵՄ

Յալտնի է որ այդ թոյնով վարա-
կուելը առաջանում է խոզի կիսափ
կամ հում միս գործածելուց, այդ պատ-
ճառով պէտք է միշտ խոզի միսը կամ
ապուխտը լաւ եփ տալ, կամ լաւ տա-
պակել ու յետոյ գործածել, որովհետեւ
այդ թոյնի մանրէները (բացիները)
միմիայն 80 աստիճան տաքութեան
մէջ են ոչնչանում և գործածուելիք
միսը ալգայիսով անվնաս դառնում:

Խմելու ջրի մաքրելու: Բնականա-
մէջ ջրը, չալտնի պրօֆէսոր Լինձը,
համարում է շիբը, որի մէկ գրամը —
քստ իւր հետազօտութեան—բաւական
է ամեն մի չորս զինու շշի քանակու-
թեան ջրում հալեցնել, որից մաքր-
կային կազմուածքին փնտրող բոլոր
քակտերիաները ոչնչանում են:

ՁԵՌՔ ՏԱԼՈՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԻԿՐՈՔ
ՆԵՐԸ

Շատ վաղուց չալտնի է միմեանց
համարուելուց հիւանդութեամբ վա-
րակուելը. նամանաւանդ երեխաներին,
այդ սովորութիւնից ազատ պահելու է:
Որոնց չաճախ համարում են ծա-
նօթ և թէ անծանօթ: Այժմ ամբողջ
Պմերիկան կուտւմ է համարուի այդ
վատ սովորութեան դէմ: Բացի համ-
քույից պակաս վտանգաւոր չէ առող-
ջապահական տեսակէտից նաև մի-
մեանց ձեռք տալու վտանգաւոր սովո-
րութիւնը: Ձեռքը, ինչպէս և բերանը
մանրէների ամէնաշատ հաւաքուած
տեղերն են: Եւ ինչպէս մանրադիտա-
կան հետազօտութիւնները ասպացու-
ցանում են, ձեռքի ափի վրայ կարող է
տեղաւորուել 80,000-ից աւելի մանրէ-
ների քանակութիւն:

Միկրոբներից վարակուելու ամենա-
մեծ վտանգը ներկայանում է մի քա-
նի տեսակ արհեստաւորների ձեռքերը,
օրինակ. դրամ մանրադիտակի (զառաֆ),
որոնք զբաղուած են ամբողջ օր ձեռ-
քից ձեռք անցնող մետաղէ և թղթէ
կեղտոտ դրամ համարելով: Դրանից
յետոյ վարսաւ իրները (պարկիմախէր-
ները), մսավաճառները և ձկնավաճառ-
ները: Բայց այս վտանգից ազատուելու
ամենալաւ միջոցը՝ Նրեկէլից օրինակ
վերցնելն է, այստեղի ժողովուրդը մի-
մեանց հետ—իրանց բարեկամների ու
ծանօթների հետ հանդիպելիս բարե-
ւում են, ոչ թէ միմեանց ձեռք տալով,
այլ ձեռքը միմիայն իրենց ճակատն ու
կուրծքը տանելով: Եթէ ձեռք տալու
սովորութեան թողնելը զժուարութիւն
է, անհրաժեշտ է ձեռնոցներով ձեռք
տալ: Այդպիսի սովորութիւն ունէր նո-
րոգ հանդուցեալ անգլիական Եղուարդ
թագաւորը, որը ձեռնոցը միայն աջ
ձեռքումն էր գործածում: Եւ երբ հաջ-
րին նրան դրա պատճառը. նա ժպտա-
լով պատասխանեց. «Այժմ ձեռքը մարդ-
կանց և իրերին աւելի չաճախ է շրվ-
վում, այս պատճառով նրան առանձ-
նապէս աւելի պէտք է պաշտպանել»:

XI. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

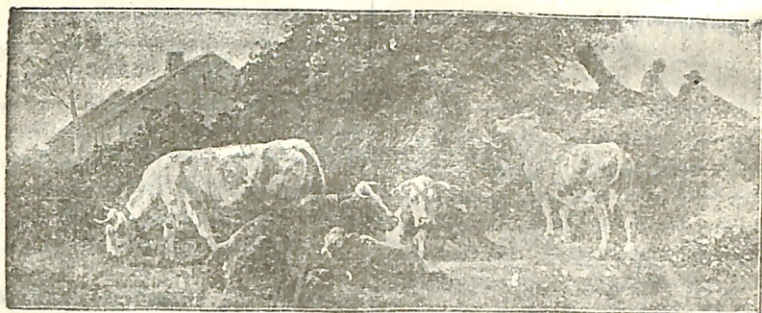
Կոշտ կաւահող տեղը բա-
րելաւելու համար.— Պէտք է
այդտեղի վրայ բարակ ձեծած աղիւսը
մաղել և 1—3 վերջոյ հաստութեամբ
շաղ տալ և ալդպիսով հողը բարելա-
ւացնել ու պարարտացնել:

Այս միջոցը մի քանի տարի շարունա-
կելով, հողը այնքան է կերպարանա-
փոխում, որ չի էլ ճանաչվում թէ այդ
հողը միևնույն հողն է: Եւ որքան գե-
տինը խորր փորվի, այնքան աւելի
լաւ հետևանքի կարելի է հասնել:

Մըջիւններին և նրանց ձու-
աները ոչնչացնելու համար.
Պէտք է մըջիւնների բնորին մի բուռն
ձեծած ծծումբ շաղ տալ, որից մըջիւն-
ները իրանց հակիթներով բոլորովին
ոչնչանում են:

Հացի ամբարները մկնե-
րից ազատելու համար.—
Օլիւղը (եաւշան-полина) խոտի տեղ
գործ են ածում անցողիական անանուխ-
—վալըի անանուխ (мята), որի սա-
տիկ հոտը մկները չեն սիրում. իսկ
շատ տեղերում, որտեղ բնում է չքա-
տակ (чечерица) բույսը, մանաւանդ սրա-
սե տեսակը, այդ բույսերի արմատն են
գործ դնում:

Սառած հողը շուտով փափկացնելու
համար, չհանգցրած կիրք բարակ ձե-
ծած, շաղ տալու է փորելու հողի տա-
րածութեան վրայ: Այս միջոցով մին-
չև անգամ 20 աստիճան սառնամանի-
քու մ սառած հողը շատ հեշտ կարելի
է փորել:

XII. ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Ընտանի թռչունների տարիքը.— մո-
տաւորապէս կարող են ապրել. հաւը
10-ից 12 տարի բաղը մինչև 20 տարի.
հնդկահաւը 15 տարի. սաղը 12 տ.
Աղաւնին 8—10 տարի.

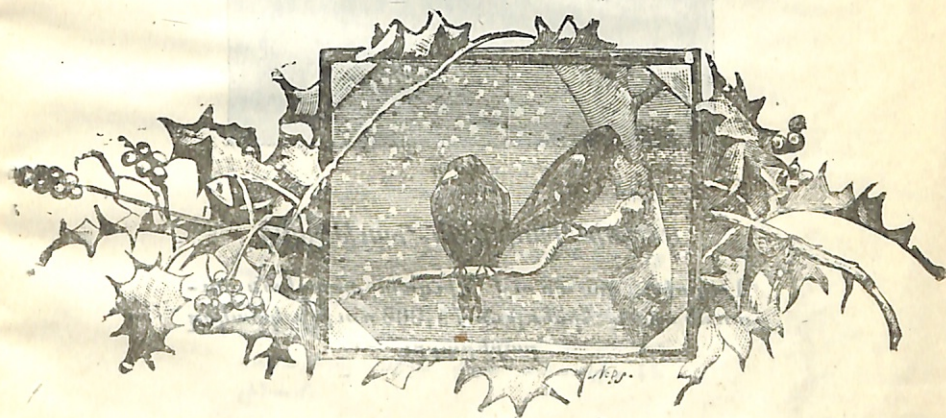
Թռչունների հասակը որոշելու Առհա-
տարակ թռչունների հասակը, նրանց
կտուցի և ոտքերի զոյնով է որոշում,
ջահիլ թռչունները բաց զոյն են ու-
նենում: Աքաղաղների հասակը որոշ-
վում է նրանց ոտքերի վրայ զուրս
ցցուած մազիկներէից (չանգերէից), որը
ամեն տարի չափւում է: Ջահիլ հնդ-
կահաւերի միսը ոտքերի մօտ աւելի
փափուկ է լինում, քան հասակաւորինը:

Ընտանի թռչունների բեղմնաւորուե-

լու ժամանակը.— Հաւը, սաղը և աքա-
ղաղը բեղմնաւորւում են մէկ տարե-
կան հասակում. հնդկահաւը և բաղը
երկու տարեկան: Սակայն բեղմնաւո-
րութեան անընդունակ են դառնում
աքաղաղը 4 տարեկան հասակում.
հաւը 5. հնդկահաւը որձը 4, էգը 5 տ.
սաղը 4 տ. բաղը որձը 4 տ, իսկ էգ
բաղը 8 տարեկան:

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԻ ԹՈՒԽՆԻ ՆՍՏԵՆՈՒ ԺԱՄՆԱ-
ԿԱՄԻՋՈՅԸ

Աղաւնին	18 օր:	Հնդկահաւը	28 օր:
Հաւը	21 »	Բաղը	29 »
Խաչտահաւը	27 »	Սաղը	29 »
Փասիանը	27 »	Սիրամարգը	30 »

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐԱԼ ԿՈՄԻՏԵ

Նազոր Դավթեան Դավթեանց

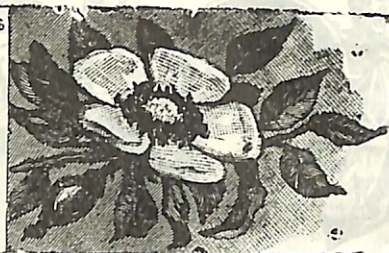
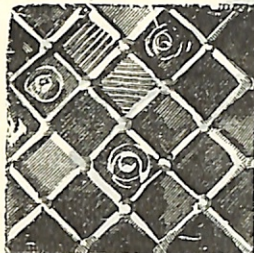
Ղաղախի զաւառում գիւղատնտեսական ու-
սումնարան հիմնելուն 75,000 ռուբլի կտակող
բարերարը:

XIII. ՏԱՆՏԻԿԻՆ

Լաւ մեղրի նշանները.—Լաւ մեղրը
պէտք է սպիտակ կամ դեղին—ոսկե-
գոյն լինի, որը թափանցիկ և մաքուր
է լինում, և երբ կաթեցնում ենք, կա-
թիլները զտրվում են և չեն փոփոմ-
տարածվում: Բացի այդ լաւ մեղրը իր
բնորոշ հոտն ու համը պէտք է ունե-
նայ:

Լաւ շաքարի նշանները հետեւեալն
են.—Պէտք է ունենայ լաւ փայլուն
սպիտակ գոյն. ջրով թրջուելիս կամաց
պէտք է հալչի և լաւ բիւրեղացած լի-
նի Դեղնատուն փայլ և գոյն ունեցող,
փխրուն ու շուտ հալչող շաքարները
համարեայ միշտ վատ տեսակից են
լինում:

XIV. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԱԿԱՆ

Սենեակում պահուած բոյսերը վնասակար միջատներից զերծ պահելու համար պէտք է շարաթը մի անգամ սրսկել ծխաթափ (բոնոթո) թեթեխառնուրդով եռացրած և սառցրած ջրով:

Ցուրտը տարած բոյսերը վերակենդանացնելու համար պէտք է նրանց վրայ շատ սառն ջուր սրսկել և մի օր ու զիշեր թողնել ընդամիջոց քամուց ազատ ու սառն սեղ: Այս միջոցը աւելի հարկատր է գործ դնել այն բոյսերին, որոնք զարնանը ծլում են ջերմոցներում (парниковъ):

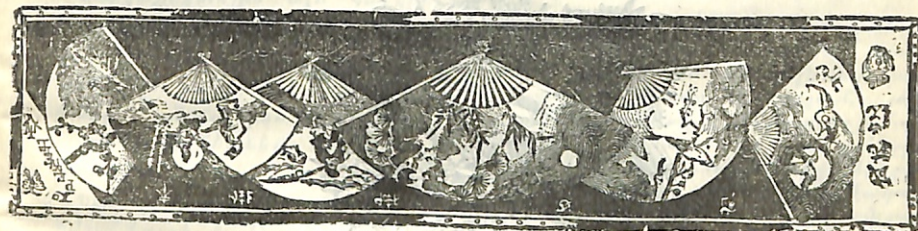
XV. ԽՈՀԱՆՈՑ

Տօմաթէսների (помидоры) պատրաստելը:—Լաւ հասած, տօմաթէսները մաս մաս կտրատելով և պղնձի մէջ լցնելով դնելու է կրակին: Աւ երբ տօմաթէսները կփռիկեն, պէտք է մտղից անցկացնել, լցնել շշերը, դրելից քիչ տեղ պակաս թողնելով, որ պէտքի աչդ պակաս տեղը ճրագու աւելացնուի և պինդ խցանով խցելուց չետոյ շշի դուխը կնքամոմով կնքուի: Պատրաստի շշերը չատակին կողքի վրայ դարսուած ներքէն տառնը պահելու է որ չճաքուեն:

Ձնի մէջ բանջարեղէնների պահելը.

—Սառնամանիքները վրահառած և շատ ձիւն եկած ժամանակ, բարձր տեղ ընտրելով, աչդտեղից ձիւնը մաքրում են և աչդ զետնի վրայ չարդ փրփրով վրան բանջարեղէնները կարգով դարսում են: Յետոյ կրկին դարմանով ծածկում և վրան շատ ձիւն լեցնում: Այսպիսով բանջարեղէնները շատ լաւ պահվում են:

Մորի—կծոխուրի (բարբարիս) շարաբ: Պտուղները միքանի անգամ սառուցի մէջ սառցնելով և լուանալուց չետոյ լաւ մաքրում են, և ձեռքով լաւ ճըղ-

XVI. ԱՐՈՒԵՍՏ

Սեպտեմբերի 1-ին իրեղենները մաքրելը.
—Սեպտեմբերի 1-ին իրեղենները կրկին միևնույն փայլն են ստանում, երբ սապնաջրով երկ տալուց չեւոյ մաքուր ջրով ողողուի-լուացուի և սրից չեւոյ մահուղով լաւ տրորուի:

Մետաքսէ գործուածները մաքրելու կերպը.—Վանանց զարդարանքի մասերը—կտորները, որոնք մետաքսից են կարուած ու պատրաստուած, երբէք վրձնով մաքրելու չէ: Եւ երբ այդպիսի կտորները թողտուեն պէտք է ֆլանելի կտորով շատ զգուշութեամբ սրբել, որից թողը կվերանայ ու բոլորովին կմաքրուի:

Միւսից չխեղդուելու միջոց.—Յաճախ պատահում է այնպիսի դէպքեր, որ սաստիկ ձիւց խեղտուելուց մարդիկ կեանքից զրկվում են, մանաւանդ հրդէհների ժամանակ: Այդ պատճառով այդպիսի դէպքերում լաւ թրջած թաշկինակը քթին և բերանին բռնած պահելով շնչառութիւնը հեշտացնում է և ձիւց խեղտուելուց ազատում:

Բռնկած նաւթը հանգցնելու փորձուած միջոցներից մինն է նաեւ նշագրի ողին (սպիրտը) որ նաւթը վառած ժամանակ նշագրի ողիով լցրած այդ շիշը կտորելով, հրդէհի տարածուելու առաջն առնում է: Սրանից պակաս չի օգնում հրդէհի ժամանակ նաեւ խլօրսփօրմը:

XVII. ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեքիկայում Արգենտինա հասարակագիտութեան մէջ, որտեղ կուլտուրան և լուսաւորութիւնը բարձր աստիճանին հասնելով ամենքին զարմացրել է իր նշանաւոր Բոյէր-Սյուս մայրաքաղաքով. այդտեղի երկու համալսարաններով, բաղմաթիւ գիմնադիւսնէրով և մասնաւոր ուսումնարաններով ահագին գործարան դործատներով որի մէջ հարկւր հազարաւոր բանուորներ բանում են, ութ ժամուայ սահմանած բանուորական օրով, ահա հէնց այդտեղ չայտնուել է մաքրակերների մի մեծ խումբ:

Այդ մաքրակերների ամբողջ խումբը ձերբակալուած է և նրանց չարագործութիւնը չայտնուած:

Այս մաքրակերների խմբի գլխաւորը Պեօտր Վիլլան էր, 47 տարեկան տղամարդը, որը երկու կին ունի: Սրա օգնականը Խ. Մուսոն 65 տարեկան, որ մաքրակերների մէջ հասակով ամենից մեծն էր: Երկրորդ օգնականը Խ. Վալինն էր 59 տարեկան:

Հարցաքննուելիս այն հարցին թէ նոքա մաքրու մտով իսկապէս կերակրվում էին, մաքրակերները առանց տառանուելու բոլորը խոստովանեցին: Այդ խմբի չանցադործութիւնները կատարուել են հետեւալ հանգամանքներում:

Երբ որ մի թուրք կամ արաբ չալունվում էր և մօտենում իրանց մի որեւէ խճիթի ու ցոյց էր տալիս իր ապրանքը, խնդն և էտ խմրի անդամներ:

ըր չարձակվում էին նրա վրայ սպանում, տիրում բոլոր սպանութիւն, մինչև անգամ սպանուածի շորերին և բաժանում իրանց մէջ: Դրանից չեւոյ մինչև գիշեր դիակը հողի տակ թաղում-պահում և չեւոյ խորոված դիակ հետ ուտում: Իսկ ոսկորները ուղարկում էին լեռները կրակով այրելու:

Այսպիսով հինգ տարուայ ընթացքում, նրանք սպանել են և մատամբ կերել մօտ 180 հողի թուրք ու արաբների *:

Այս մարդակերների ոչ ոք չէր կասկածում, որովհետեւ թուրքերն ու արաբներն այդտեղ գալիս էին Ձիւի երկրից և եթէ նրանք անհետանում էին, կարծում էին թէ նրանք էլի չեւոյ Ձիւի վերադարձան: Վախճաւորուած մաքրակերները ուղարկուած են Բօկի քաղաքի բերդը:

Վատարվում է պատշաճ քննութիւն: Մարդակերների խճիթներում գտնուել է մեծ քանակութեամբ ապրանք և մաքրակերն շատ ոսկորներ ու գանգեր:

* Նազի թէ այդ թշուառ դոհերը թուրք կամ արաբներ լինեն, որոնցից շատ քչերն են այնտեղ վաճառականութեամբ պարապում, այլ աւելի շատ պէտք է ենթադրել և հատկապէս համարել, որ այդ զոհերը, տաճկաց բարբարոսութիւնից մեքիկա փախուտ տուած զաղթական թշուառ հայեր լինեն, որոնց անցադրի մէջ իրանք միշտ նշանակուած են ոչ թէ հայեր, այլ ուղղակի որպէս թուրքեր—օտոմաններ:

Մանօթ. Աշխատասիրողի

XIX. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

XVIII ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ

Հասարակ պարտումորնակի օրինակ

Թիֆլիս 1 և 3-ին 1911 թ.

Մուրհակ 1000 թուրքի արծաթի

Յուլիսի մէկին, հազար ինն հարիւր տասն և մէկ ամի, պարտաւոր եմ վճարել Թիֆլիսի 2-րդ-կարգի վաճառական Յովհաննէս Մաթէոսեան Կիրակոսեանին հազար ութիւ արծաթ, որը ես նրանից լիովին ստացել եմ:

Ստորագրութիւն—Թիֆլիսի քաղաքացի Սիմէոն Պողոսեան Նիկողոսեան:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Մակերեսային.

Քառակուսի մղոնը ունի 49 քառ. վերստ
» վերստը » 250,010 « սաժէն
» սաժէնը » 9 » արշին
» արշինը » 16 » վերշոկ
» սաժէնը » 49 » ֆուտ
» ֆուտը » 144 » դիւյմ
Դասեաւորներ ունի 2400 » սաժէն

Բովանդակութեան չափեր.

Թորանարդ մղոնն ունի 343 խոր. վերստ
» վերստն » 125 միլ. խ. սաժ.
» սաժէնն » 27 խոր. արշին
» » » 343 » ֆուտ
» արշինն » 4096 » վերշ.
» ֆուտը » 1728 » դիւյմ
» արշինն » 21,952 »
» սաժէնն » 110,592 խ. վերշ.
592,704 խոր. դիւյմ. 1 միլիոն խոր.
հարիւրերորդ սաժէնին (1 сот.):

Հեղեղէնների չափեր.

Լաստը ունի . . . 12 չետվերա
Ձետվերաը . . . 8 չետվերիկ
Ձետվերիկը . . . 8 զարնցի

Հեղուկների չափեր.

Տակառն ունի . . . 40 վեդրո
Վեդրոն » . . . 10 շտոֆ
» հատասար է . . . 30 դրվ. ջրի
Շտոֆը կամ կրումիկէն ունի 2 շիշ (բութիլ)

Դիպտան քաշեր.

Դրումանքան ունի (84 մս.) . 12 ունց
Ունցիան » . . . 8 դրախտ
Դրախտն » . . . 3 սիրուպու
Սիրուպուը » . . . 20 գրան
1 գրանը » . . . 1 ցորենա-
քաշ:

Ք Ա Շ Ե Ր Ը

Չանաղան երկնքի չափերը

Սնդիկալի 1 վաճ. զրվ. 16 ունց. հա-
ւասար է ուսաց 1 զրվ. 10 մսխ.
Յրանսիացւոց 1 զրվ. — » 1/2 »
կիլոգրամը . . . 1 » 41 »
Պրուսիայի 1 ֆունտը 1 » 13 »
1 ցէնտնէր. . . — » 1/2 »
Ձինաստանի 1 զրվ. 2 » 40 »
Նապոնիայի 1 մուէ 57 » 1 »
1 կատտին . . . 1 » 42 »

Երկրագնդի մակերեսը 509,950,714

քառակ. կիլոմետր է (մի կիլոմետրը 469
սաժէն է):

ՅԱՄԱՔԸ երկրագնդի մաս 1/3 մասն է
կազմում—2,458,804 հող 6,802,634
շաւր:

ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Երկրագնդի վրայ բնակւում են
մօտ 1660 միլիոն բնակիչ, որոնցից եւ-
րօպայում 377 միլ., Ասիայում 865 միլ
Աֆրիկայում 210 միլ., Ամերիկայում 129
միլ. և Աւստրալիայում 6 միլիոն:

Երկրագնդի ազգերը խօսում են
3600 լեզուից աւելի:

Բոլոր կրօնները երկրագնդի վրայ
1000-ից աւելի են:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ

Կաթոլիկներ 271 միլ.
Քողոքականներ 172 »
Ուղղափառներ 111 »
Այլ և այլ բրիտ. 18 »

ՀԱՅԵՐԸ 5 միլիոն են:

ՄԱՆՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐ. . . 220 »

ՀՐԷԱՆԵՐ 10 »

ԳՈՒԱՊԱՇՏՆԵՐ

Բուդայականներ . . . 700 »

Բքամիսականներ . . . 126 »

Յետիկներ 245 »

Ընդամենը 1660

ՄԱՐԿԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԻՋԻՆ ԹԻԻԸ

Միլիւն 60 տ. հասն. են 100-ից 6 մարդ
» 80 » » 500 1 »
» 100 » » 1000 1 »

ՄԵՆՆԵՐԸ են տարէնը 33
միլ., այսինքն ամեն օր 96 հազար մարդ,
ամեն մի ժամում 3730 միլ., ամեն մի
րոպէում 60. մի վայրկեանում մի հոգի:
ՄԵՆՆԵՐԸ են տարին 42 միլ., այս-
ինքն 9,500,000 աւելի, քան մե-
նում են:

Պատկուցում են 82 միլ., և 120 մար-
դու են մի պսակ է զարի:

ՄԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒ-

ԹԵԱՄԵ

Մեռնում են—Հոգեորականներ: 4, 60/0

Այգեպաններ—5, 6. Կայուածատներ—

6, 1. Երկրագործներ—7, 1. Չկնոր-

ներ—3, 3. Հիւաներ—8, 8. Փաստարան-

ներ—7, 5. Կոշիկարներ—9, 3. Դերա-

սաններ, հարտարապետներ և վիճա-

գրողներ—8, 4. Հացավաճառներ—8,

7. Դարբիններ—9, 3. Վաճառատն-

րում և ապահովագրական գրասենե-

կում ծառայողներ—10, 5, Դերակ-

ներ—10, 7. Դրաշարներ—11, 1. Բժիշ-

կներ—11, 6. Ստացործներ—12, 2.

Նաւաստիներ—14, 2. Կառապաններ—15,

4. Հանքագործներ—15. Փողոցային ցըր-

վիչներ—20, 2. Հիւրանոցներում և

թէյարաններում ծառայողներ—22—6.

XX. ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՆԳԻՍ ՆՇԱՆԱՍԻՈՐ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱԶԳԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐԵՐՈՎ

Անունները	Տիրապետող կրօնը	Պետությունը	Տարածությունը ք. քմ.	Բնակչաց թիվը	Մայրաքաղաքները
1 Արարատ	Մահմեդական	Նախապետական	2,300,000	3,000,000	Սիվան
2 Արզնիտին. Հաս.	Քրիստոնեական	Ֆրանկո-Ալկոր.	2,835,969	4,000,000	Բուր-Ալեքս.
3 Անամ	Անգլ. եկեղ.	Մեթոդիկ Տաճար	230,000	7,000,000	Գուհեթի
4 Անգլիա	"	Գեորգ V թագ.	314,628	45,000,000	Լոնդոն
5 Պարսիա	"	"	24,964,096	400,000,000	"
6 Ասոր-Հուհի.	Կաթոլիկ	Ֆրանց-Ֆրանցի	676,667	48,000,000	Վեննա
7 Անգլիական	Մահմեդական	Քաղաքական	550,660	5,200,000	Քաղաք
8 Բելգիա	Մահմեդական	Միթ-Քաղաքական	315,015	500,000	Գեյլատ
9 Բուլղարիա	Կաթոլիկ	Լեոպոլդ II. թագ.	29,457	6,000,000	Բուխար
10 Բուլղարիա	Օրթոդոքս	Ֆրանցիսկան թագ.	99,873	5,001,090	Սոֆիա
11 Բուլղարիա	Կաթոլիկ	Նախ. Ֆ. Պեթիկ.	8,337,213	15,000,000	Բուխար
12 Գերմանիա	Մահմեդական	Սելեր-Արքեպիսկ.	239,000	11 1/2 միլ.	Բուխար
13 Հարկան	Անտարկտիկ	Վիկտոր II.	540,418	72 "	Բուխար
14 Հարկան	Հարկան	Մեկելբ II.	508,280	5 "	Գոնդալ
15 Հարկան	Բուլղարիական	Վիկտոր I.	2,036,291	6 մ. քաղ. 39 մ.	Հարկան
16 Գանիա	Օրթոդոքս	Գեորգ I.	68,688	21 1/3 մ.	Աթենք
17 Եգիպտոս	Լեւոնական	Ֆրանցիսկան VIII.	232,302	3 "	Կոստանտնուպոլիս
	Մահմեդական	Արքեպիսկ. Գեորգ II.	2,959,000	19,833,000	Կաթոլիկ

18 Իսպանիա	Կաթոլիկ	Արքեպիսկ. III թագ.	1,233,817	20 միլ.	Մադրիդ
19 Իտալիա	Կաթոլիկ	Վիկտոր-Էմմ. II.	286,588	34 "	Հռոմ
20 Զինապոլիս	Կաթոլիկ	Ֆրան. Կաթոլ.	11,574,356	380 "	Պեդին
21 Կոնստանդնուպոլիս	Կաթոլիկ	Բաթ-Նուրեդին	1,118,100	4 "	Բուրսա
22 Կոնստանդնուպոլիս	Կաթոլիկ	Բաթ. (Թագ.)	2,735,158	17 "	Բուրսա
23 Բուրսա	Օրթոդոքս	Նիկիալայ II կաթոլ.	20,666,445	150 "	Ս. Պետրոս-Բուրսա
24 Կոնստանդնուպոլիս	Կաթոլիկ	Եպիսկոպոս. պրոպեկ	218,192	11 "	Սեբաստիա
25 Մեկաթիկ	Կաթոլիկ	Նախապ. Գեորգ	1,946,292	12 "	Սեբաստիա
26 Մարտիկ	Մահմեդական	Մուլաթ. Հաթան	816,000	8 "	Ֆեյ
27 Պարսկաստան	Մահմեդական	Շ. Ա. Տեմ. Սելեմ	1,648,125	9 "	Թեհրան
28 Պարս.	Կաթոլիկ	Նախ. Բեքմուդ	1,049,970	3 "	Լիմա
29 Պարս. Գալիա	Կաթոլիկ	Հասարակական.	89,143	13 "	Լիսաբոն
30 Բուլղարիա	Օրթոդոքս	Կաթոլ. I.	129,947	6 "	Բուլղարիա
31 Սերբիա	Օրթոդոքս	Պետար I. թագ.	48,586	3 "	Բեկգրադ
32 Սլովենիա	Բուլղարական	Ջուլիանոս Գեորգի	633,000	9 "	Բանյով
33 Սլովենիա	Փրանցիսկան	Նախ. Տաթո	10,807,287	95,939 "	Վաշինգտոն
34 Տաթարիկ	Մահմեդական	Մահմեդ V.	2,888,224	30 "	Կ. Պոլիս
35 Ֆրանսիա	Կաթոլիկ	Նախապ. Ֆալկեր	3,996,038	83 "	Պարիզ
36 Ֆրանսիա	Օրթոդոքս	Ի. Նիկիալայ	753,216	1 1/4 "	Ֆրանկոն
37 Ֆրանսիա	Կաթոլիկ	Նախ. Գոն-Մոնտ	41,346	3 1/2 "	Սան-Փաղո
38 Ֆրանսիա	Բուլղարական	Նախ. Կոնստեն	448,000	6 "	Ֆեյ
39 Ֆրանսիա	Լեւոնական	Գուստա V.	323,000	3 "	Շտուտգոլմ
40 Նորվեգիա	"	Փալմե VII	650,937	1 1/2 "	Խրիստիանիա
41 Նիդերլանդ	Կաթոլիկ	Նախ. Կոնստեն	453,396	53 "	Ամստերդամ
42 Նիդերլանդ	Սելեպիկ	Մուսուլմանական			Տոնկին

XXI. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Համաշխարհային նշանավոր անցքերի
եւ պատմութեան:

Քրիստոսի ծննդից առաջ:

- 42000 Աշխարհիս ստեղծագործութիւնը — քաղաքացւոց (Թէ և գիտականները միլիոնաւոր տարիներ են հաշուում):
- 5509 — Հստ Աստուածաշնչի:
- 5490 — Հստ Հրէից:
- 3245 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում:
- 3246 Ջրհեղեղ:
- 2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը:
- 2347 Հայոց տէրութիւնն սկսում է:
- » Պարոյրը հայոց առաջին թագաւոր:
- » Զինացւոց տառերի գիւտը:
- 3640 Նինոսէի հիմնումը:
- 2300 Նգիպտոսի թագաւորութ. սկիզբը:
- 3000 Մեծաքանի գործածութիւնը:
- 1700 Նգիպտացւոց մեհնական գրերը:
- 1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը:
- 1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է:
- 1600 Ապակու գիւտը:
- 1500 Աթենքի հիմնադրութիւնը:
- 1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը:
- 1150 Տպագրութիւնը շինաց մէջ:
- 1056 Դաւիթը թագաւորում է:
- 1017 Սողոմոնը թագաւորում է:
- 1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը:
- 1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը:
- 982 Սողոմոնի մահը:
- 800 Սրբաթ փողի գործածութիւնը:
- 402 Ասորեստանի թագաւոր. անկումը:

- 754 Հռոմուլոսը հիմնում է Հռոմը:
- 721 Իսրայելացւոց թագաւ. անկումը:
- 585 Նրուսադէմի աւերումը Նաբուգոդ.
- 560 Կիւրոսը հիմն. է Պարսից տէրութ.
- 558 Կոնիոնկիոսը ծնւում է:
- 552 Բուդայականութեան սկիզբը Հնդկաստանում:
- 523 Աստուածաշունչը թարգմանւում է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով:
- 469 Սոկրատէսը ծնւում է:
- 384 Արիստոտէլը ծնւում է:
- 356 Ալէքս. Մակեդոնացու նունդը:
- 325 Ալէքս. Մակեդոնացու Հայտաւորութիւնը արշաւելը Հնդկաստան:
- 315 Չինական պարսպի շինութ. սկիզբը:
- 300 Մագադաթի թուղթը հնարում են:
- » Հռոմ. հնարում են աղիւսի շինելը:
- 160 Չինացւոց բամբակեց թուղթ շինելը:
- 149 Արշակունեաց թագաւորութեան սկիզբը Վաղարշակից:
- 110 Հռոմ. հնարում են սապոն եփելը:
- 76 Կիկերոնի ժամանակ Տիււսոնը հնարում է շուտ գրելու ձևը:
- 70 Վեգոյի հրաբուխի ժայթք. Հեռ. քուլ. և Պոմպէի քաղ. աւերումը:

Քրիստոսից յետոյ:

- Յիսուս Քրիստոսը ծնւում է:
- 2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը:
- 34 Յիսուս Քրիստոսը խաչում է:
- » Հայերն ընդուն. են քրիստոնէութ.
- 41 Առաք. գրում են Աւետարանը:

- 41 Հռոմում, Ներոնի թագ. ժամանակ շինւում է ապակու (ամանեղէնի) առաջին գործարանը:
- 70 Տիտոսն աւերում է Նրուսադէմը:
- 97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում է Նիկեոսում իւր Աւետարանը:
- 135 Հրէից ցրուելն ամբողջ աշխարհ.
- 210 Հռոմում առաջին անգամ լուսամուտների մէջ ապակի է դնում:
- 253 Խոսրով թագաւորը հիմնում է Դաւրէթ քաղաքը (Թաւրիզ):
- 257 Ս. Գրեգոր Լուսաւորչի ծնունդը:
- 300 Մեղրամանից ճրագ են շինում:
- 303 Սուրբ Էջմիածնի հիմնելը:
- 304 Պարսիկները ձեռնարկում են Ի իֆ. լիսի նարեղալա բերդի շինութ.
- 306 Մեծն Կոստանդիանոսը թագաւոր.
- 321 Մարտի 7-ից Կիւրակն տոնելն սկսւում է:
- 325 Առաջին տիեզերական Ի. Ժողով Նիկիայում, Կոստանդիանոսի օրովը:
- » Արիստակէս հայրապ. Նիկիոյ . Ժող. բերում է ճշտատոյ հանդակաւոր:
- » Ս. Գրեգորիոս Ազուանից կաթող.
- 328 Կ. Պոլսի հիմնադրութիւնը:
- 381 Կ. Պոլսի տիեզերական Ս. Ժողովը:
- 400 Ներսիսի եկեղեցեաց մէջ զանգակն գործածութիւնն սկսւում է:
- 406 Մեսրոպը գտնում է հայոց գիրը:
- 431 Նիկեոս. երկրորդ տիեզ. Սը. Ժող.
- 446 Վրացիք սկսում են գործած. մեր Ս. Մեսրոպի հնարած այբուբենը (խույրի):
- 451 Քաղկեդոնի Ժողովը:
- 451 Վարդանանց պատերազ. (յունիս):
- 452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադրումը Ս. Էջմիածնից Դուբն.
- 458 Վարդանի գոտար ճուշանիչը նաչ. և թաղ. է Թիֆ. (Ա խախի բերդ.):
- 476 Հռոմացից. կայսրութ. անկումը:
- 496 Ֆրանկներն ընդուն. են քրիստոն.
- 539 Նգիսիայում յայան. է Քրիստոսի

- Սրգարէն ուղարկած դաստառակը:
- 550 Ներսիս օրթն ու մետաքսն առաջին անգամ Ներսիսից է բերւում:
- 551 Մովսէս կաթ. Հրամանով Աթ. Տաւրոնացին յօրինում է եկեղ. տոմարը:
- 570 Մահմադը ծնւում է:
- 597 Վրացիք հայերից բաժանն ում են:
- 636 Ներսիսայում եղեղէ գրչի տեղ փետրէ գրչի են սկսում դործածել:
- 637 Արաբացիք տիրում են Նրուսադ.
- 650 Լաւրիացւոց եկեղեցեաց մէջ երգչհոն գործածելն սկսւում է:
- 653 Կարգում է Վարագ. Ա. Խաչի տօնը:
- 706 Առաք. Կաթ. ոստիկ. Նախիջևանի եկ. 800 Հայ իշխան. կրակ. նաչ. է:
- 711 Ստանիսն գրաւ. է Արաբներէց:
- 807 Չինացւոց պէս Ներսիսի մէջ էլ թղթի գործածութիւնն սկսւում է:
- 850 Արաբացիք շաքար են շինում:
- 855 Սլաւոնական այբուբենի գիւտը:
- 862 Ռուսաց ահրութեան սկիզբը:
- 870 Յունաց և կաթողիկոսաց եկեղեցիները բաժանւում են միմեանցից:
- 924 Բագրատունեաց թագ. սկիզբը:
- 961 Անիի դաւան. է Բագր. մայրաք.
- 968 Խոսրովանոյ շրջ. հիմնում է Սանահայի և Հաղպատայ վանքերը:
- 988 Ռուսները Ի. Վլադ. առաջնորդ. ընդունում են յոյներէց քրիստոն.
- 993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վապուրականից Անի է փոխադրւում:
- » Բագրատունեաց թագ. վերջանալը:
- 1010 Բագրատ թագ. Վրաստ. և Նիմրութ. և եկեղեցիներ է հիմնում (Մցխէթ.):
- 1011 Թարգմանում է վրաց լեզուով առաջին աւետարանը:
- 1022 Կուրտո Ներսիսի երաժիշտը ճառարն հնարում է:
- 1072 Ներսիս. տիրում են սելջուկները:
- 1080 Ռուբինեանք նորոգում են Հայոց թագաւորութիւնը Կիլիկիայում:

1086 Խաչակրաց արշաւանքի սկիզբը
1147 Կաթողիկոսական Աթուր տեղա-
փոխում է Անուշ Լուսինայ—Կիլիկի
1171 Երուսաղիմի վերահա զաղաքի մէջ
բացում է առաջին դրամատունը:
1173 Ա. Ներսէս Նորհայր մահւոյ:
1212 Թամար Թագուհու մահւոյ:
1222 Նիժնի-Նովոգորոդի հիմնելը:
1224 Զինկիս-խանի յարձակումն քննելը
և ռուսն. իրեն հպատակեցնելը:
1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը:
1246 Առաջ. բժշկ. ուսումն. ֆրանսիայ.
1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը:
1294 Կաթող. Աթուր փոխադրւ. է Սիսւ:
1299 Ֆլորենց. սխուռմ են ակնոցն. շին
1301 Կողմնացոյցի գիւտը:
1308 Շվեյցարիայի. հասարակացութ. հիմն.
1311 Երուսաղիմում սկսում է հայ-ազգի
պատրիարքութիւնը:
1323 Անի. քաղաքի կործանումը:
1330 Գոտենբերգը. ֆրանսիայի և Նիժնի
հնարում են տպագրութիւնը:
1338 Վառազը գտնում են:
1365 Ստեղծ հնարում են:
1380 Թեոֆիլ Գիւտը:
1384 Լեւոն. արշաւանքն. Ստիպում:
1393 Հայոց Թագաւորութ. վերջանալը:
1415 Հուսիսն այրում են:
1428 Զարաթի գէնքի գործածութիւնը
Ռուսաստանում:
1440 Հռոմի Ս. Պետրոս եկեղ. հիմնարկ.
1441 Կաթողիկոսական Աթուր վերջնա-
կանացէս փոխ. է Ս. Եջմիածին:
1450 Երուսաղիմի մէջ առաջ. գրքի տպագ.
1453 Տաճիկն. տրուում են Կ. Պոլսին և
վերջան. է Իւլիանդակ. կայսրութ.
1461 Կ. Պոլսի պատրիարքութեան սկիզբը
1464 Նամակատուն և պոստայով Թըղ-
Թատար. հաստատում է ֆրանս.
1480 Ռուսաստ. ազատում է Մոնղոլն.
1483 Ինկիլիկեյիայի գործադրութիւնը:

1492 Կողմնացոյց գտնում է Ս. Բիկան:
1500 Ծոցի ժամացոյցը հնարում են:
1518 Պարսից Իսմայիլ-Շահն առնում է
Թիֆլիսը և Մյոնխենը. Հաւաքաբեր
կամարի մօտ էլ միլիթ է շինում:
1524 Առաջ. ձեռագր. լրագ. Վեննայում
» Մակարիայի տոնավաճ. բացումն:
1546 Լիւտերը վախճանում է:
1547 Յովհաննէս Գրոցինի բնգունում է
առաջին Թագաւորի տիպոգր.
1552 Սմանները կրկինը հնարում է:
1556 Հաշտարկանի թագ. անկումը:
1567 Վենետիկում տպագրութ. է առա-
ջին հայերէն Սալմասը:
1583 Ռուսներն առնում են Սերբերը:
1590 Գիտակը գտնուեցաւ Գերմանիայ.
1603 Շահ-Աբասի հայերին գերեւ տանելը
Պարսկաստ. — (Ջուղայի գաղթելը):
1610 Թէյի գործած. սկսում է Եւրոպ.
1612 Ռուսաստանն ազատւ. է լեհերէց:
1615 Առաջին տպագրել տպիրը:
1632 Առաջին կանոն. զօրքը Ռուսաստ.
1634 Վրաստ. մահմադականութ. սկիզբը
1672 Ծնւում է Սեմյոն Պետրոս Կայսրը:
1689 Շոքեշարթ մեքենաները գիւտը:
1700 Ռուսաստանում սկսում է տարե-
դրութիւնը Գրիստոսի ծինդից և
փոխանակ անպտ. տարին հաշ-
ւում են յաւնուարի 1-ից:
1701 Առաջին Թատրոնը Ռուսաստան.
1711 Գաշնամուրը հնարում են:
1723 Մահմադ-Ղուի խանն աւերում է
Թիֆլիսը և կողոպտում է Սիւնի
Եկեղեցին:
1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է:
1752 Ֆրանկլինը հնարում է շանթարգ.
1754 Առաջին բանիկ հիմնելը Ռուսաստ.
1755 Մոսկուայ առաջին համալսարան.
1768 Թուրք փոզի գործադր. Ռուսաստ.
1785 Կովկասի փոխարքայութ. հիմնելը
» Ալեքսի Կաթողիկոսը Ս. Եջմիա-
ծնում տպագր. է հիմնում:

1779 Օդեսայի վերահա շինում են:
1785 Ժորժ Սանֆրանսին առաջին շո-
գեկաւքը շինում է:
1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
1790 Գալիանը հնարում է դալիանեան
երեքտրակաւնութիւնը:
1791 Նոր-Նախիջևանի հիմնելը:
1794 Հայոց առաջին լրագրի հրատա-
րակութիւնը և ներկաստանում:
1789 Մուշու ամրոցի հիմնելը:
1795 Աղա-Մահմադ խանը յարձակում է
Թիֆլիսի վրայ և աւերում:
1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք դալ-
թում են Ղլարի կողմերը:
1799 Առաջին պարբ. հրատ. Վենետի-
կում ձեռագրութիւնն անունով
» Վրաց Գիւտը ՄԱՍ-ը յանձնում է
Վրաստանը Ռուսաստանին:
1800 Զոնտըր գտնում է մարմնի պա-
տուստումը:
1801 Վերահաքութեան գիւտը:
1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յօդ. բաղ-
կացած դաշնագրի ստորագրելը:
1802 Ռուսաստ. միլիտարութիւն է հիմն.
1803 Անգլիայ. մետաղէ դրէի հնարելը:
» Շոքեշարթի գիւտը:
1812 Արագածի մամուլի հնարելը:
1813 Մոսկուայի Լադար. ձեռն. բացումը:
1825 Ներսէս Մ աշտարակեցի կաթող.
հիմնում է Ներսէսեան դպրոցը:
1828 40,000 հայեր դաղթում են Ռուստ.
1837 Հաստատում է Ս. Եջմ. Անոցը:
1839 Տալիթ անգլ. հնար. է լուսանկ.
» Երեւանի Թեմ. դպրոցի հիմնութիւնը:
1841 Առաջին հեռագրերը շինում են
Վաշինգտոնից Բալթիմոր:
1842 Ղարաբաղի Թեմ. դպր. բացումը:
1848 Ներքաւ. հեռագրերը հնարում են:
1850 Հայոց առաջին Թատրոնը Թիֆլիս.
1851 Առաջին ռեզիլերը շինում է:
1853 Արեւելեան պատերազմը:
1859 Կովկասեան 69-ամեայ պառեքազմ.

վերջան. և Լալի լին գերեւ առնելը:
1861 Մարկութեան ոչնչացումը:
1862 Սուէզեան ջրանցքի բացումը:
1864 Կովկասի վերջնական նուաճումը:
1867 Ամերիկայի Անգլ. Ապրանդ. ուլի.
վրայով հեռագրութիւնը շինում են:
1868 Հնդկաստանի հեռագրութիւնը Կով-
կասի վրայով շինում է:
» Վրաստան ամս. հրատ. Ս. Եջմիած.
1872 Վրացի պարբ. հրատարակում է:
1873 Ս. Եջմիած. Կէնդ. ձեռն. բացւ.
» Վրաց ամսագր. հրատարակում է:
1875 Նոր-Նախիջևանի Թեմ. դպր. բաց.
1877 Ռուս-Տաճիկական պատերազմը:
» Երեւանի հնարում է ֆոնոգրաֆը:
1878 Սան-Սանֆրան. դաշնագրութիւնը:
» Բերլինի դաշնագրութիւնը, որտեղ
ստորագրում են և հայոց լեւոնա-
վարութեան 61-րդ յօդուածը:
1879 Ներքաւ. լապտերները հնարելը:
1880 Տեղեֆոնի գիւտը:
1881 Թիֆլիսում հիմնում է Կովկասեան
Հայոց Բարեգործ. Ընկերութիւնը:
» Վրացական շաքաթաթ. հրատ.
1882 Թիֆլիսում կայանում է հայոց ա-
ռաջին ընդ. ուսուցչական ժողովը:
1882 Վրաց վերջին շառաւիղը—Հայագ-
գի Մարիամ Թագուհին մեռնում
է և Թաղում Թիֆլիսի հայոց
վանքի եկեղեցում:
1884 Վոր-Գարն Թեմի Կրատարակ.
1888 Մակար Ա. Կաթող. ընդունում է
Թիֆլիսում Կ. Աղէքսանդր III-ից
և այցելում Բագու և Գանձակ:
1889 Պարսից համաշխարհահանդէսը:
» Պարսից Շահ-Նասրէդդինն այցե-
լում է Ս. Եջմիածին:
1890 Խաչակրաց Թագաւորանքին Ս.
Եջմ. Մակար Կաթ. ընդունում է:

- 1892 Զբօրէնեաց Հանդիսի Ժամանակ
Թիֆլիսի վանքի կամընջի խորտա-
կուելուց 40 հոգի խեղդուում են
հուր դետում: Հողեւորականու-
թիւնն ազատուում է:
- » Կովկասում խորեայի կոտորած:
- 1893 Զիկադոյի Համաշխարհահանդէսը
» Նայրիբի Կաթողիկոս օծուեցաւ:
- 1894 Զինւեալութեան պատերազմը:
- 1896 Ժողովուրդի Նայսեր Նիկոլայ
II և Կայսերուհոյ Ալեքսանդրա
Ֆեօդորովնայի:
- » Հայկական կոտորածները Տաճ-
կաստանում:
- 1897 ցոյն-Թրքական պատերազմը:
- 1898 Ռուսները զբաղում են Զինաս-
տանի Պորտ-Արտուր նաւահան-
գիստը:
- » Իսպանիայի և Ամերիկայի Միա-
ցեալ-Նախնայների պատերազմը:
- 1899 Անգլիայի պատերազմը Տրանս-
վալ և Օրանժեան Հասարակապե-
տութեանց հետ:
- 1900 Զինաստանում քրիստոնեաների
կոտորածը և Ռուսաստանի, Ֆրան-
սիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի,
Աւստրիայի, Իտալիայի, Ամերիկայի
Միացեալ-Նախնայների և Նա-
պոլեոնի միաբան յարաւերաբար
և զործողութիւնը Զինաստանում
կարգը պահպանելու համար:
- » Փաշեղում Համաշխարհահանդէս:
- » Իտալիայի Մանիօնին դատաւ-
անց թիւի հետադիւր:
- 1902 Ամերիկայից Նորպայ առանց թե-
լերի հեռագրական հաղորդագրու-
թիւնը հաստատուեց:
- 1903 Հայոց եկեղեցական կալուածների
զբաղում:
- 1904 (26-ից լուսնարի) Ռուս-Նապոլեոն-
ական պատերազմը:
- 1905 Ռուս-Նապոլեոնական պատերազմի
վերջանալը:
- » Կովկասեան փոխարքայ զբաղ-

- կում Իլար. Իվ. Վարանցով. Դաշկո-
վի Ժամանումն Թիֆլիս:
- » Կրօնի ազատութեան Բարձրագոյն
հրամանը:
- Հոկտեմբ. 17-ին Բարձրագոյն
Հրաման Ռուսաստանի սահմանա-
դրութեան:
- » Նորվեգեան բաժանում է Շվե-
դիայի:
- 1906 փետրվ. 20-ին հայ-թրքական հա-
մադրումարը փոխարքայի պալա-
տում:
- » Կովկասեան հայ-թրքական կոտո-
րածը:
- » Բարձրագոյն Հրաման եկեղեցա-
կան կալուածների վերադարձման:
- 1906 Ապրիլի 26-ին Պետական Դոմայի
բացման օծումը: Ապրիլի 27-ին
Պետական Դոմայի առաջին նիստը:
- 1907 Ա. Էջմիածնում վախճանում է
Խրիմեան Հայրիկը:
- » Պաշտպանական յայտարարում է
սահմանադրութիւն:
- 1908 Տաճկաստանում սահմանադրու-
թեան հրատարակութիւնը:
- » Հայերի կոտորածը Կիլիկիայում:
- » Համազգային ժողովը Էջմիածնում
ընտրում է Մատթէոս Արքեպ-
իսկոսիանին և Նիկոլայ Կո-
րյանին կաթողիկոսական թիւ-
նածուներ:
- 1909 Ռուսները զբաղում են Պաշտպա-
նանի թաւրիչ քաղաքը:
- » Մայիսի 29-ին Կայսր Նիկոլայ II
ընդունեց Պետերբուրգում Հայոց
Կաթողիկոս Մատթէոս II-ին ուն-
կելու թիւն և ընդունեց կաթո-
ղիկոսական հրովարտուող ու վե-
դարի անգամանակաւոր խաչը:
- » Սեպտ. 13 Մատթէոս Բ. ամենայն
հայոց կաթողիկոս է օծվում:
- » Պորտուգալիայում սահմանադրու-
թիւն է հրատարակվում:
- 1910 Ամենաշնորհաւոր զորդ և Տօլստոյ-

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱ-
ՂԱՔՆԵՐԻ ՀԵՌԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ր Յ		Վերստ	
Արաթուման	210	Արաթուման	2437
Արտուրի	422	Արաթի	1522
Ալեքսանդրոպոլ	243	Հէլսինգ-Ֆորս	3041
Արդանան	387	Հայրան	231
Ախարադ	1308	Մոսկովա	2016
Ախալցխա	186	Նիմի-Նովոգորոդ	2262
Արխանգելսկ	3248	Նիկոլայսկ	10,510
Ախալքալաք	248	Նովոգորոդ	2529
Բաղու	517	Նովո-Ձերքասկ	902
Բաղովկէշենսկ	8766	Նովո-Նախիջևան	941
Բուխարա	1853	Ուրալսկ	2490
Գանձակ	182	Ուֆա	2622
Եկատերինոպոլ (Ղուր.)	809	Չերնիկով	1830
Բաթում	330	Պենյա	1945
Բորժոմ	140	Պետերբուրգ	2623
Գորի	71	Պերմ	2917
Գրոզնա	190	Պայտաւա	1494
Դերբենդ	599	Պակով	2578
Երևակ	851	Ռեվել	2223
Եկատերինոպոլ	1417	Շուշի	345
Երևան	264	Պարուկով	499
Եսկուտով	9264	Պետերբուրգ	407
Ջաբաթալա	192	Ջուդա	461
Էջմիածին	282	Սալեան	443
Թեյալ	93	Սևան	200
Հանքարան	569	Սյնախ	100
Կաղզուան	415	Տաթև	433
Հին-Նախիջևան	422	Փոթի	286
Հաշտարիսան	2735	Ռեզան	1834
Դղար	441	Ռիգա	2701
Դուրա	674	Ռոստով (Դոնի վրայ)	939
Մասիս	334	Սամարա	2128
Մոզդուլ	288	Սարատով	1716
Նոր-Բալաղեղ	231	Սիմբիրսկ	2134
Նուխ	160	Վարա	346
Շամախի	398	Սիմֆերոպոլ	1223
Քեմեր-Նան-Շուրա	456	Սամարկանդ	2207
Փրոմիթ	1988	Ստաւրոպոլ	550
Իրկուտսկ	6520	Վարչաւա	2584
Լիբլին	2414	Վիլն	2536
Խարկով	1393	Վլադիկաւակ	201
Խերսոն	1508	Վլադիմիր	2200
Կարլ	2863	Վլադիմիր	10,644
Կամենեց-Պոդոլսկ	2179	Վորոնեժ	1462
Կի	1859	Տաշկէնտ	2490
Կոստրոմա	2372	Տուլա	1910
		Քիշինև	1878
		Քուրսկ	202
		Օմսկ	4065
		Օրենբուրգ	2524
		Օրեոլ	2

2. ԿՈՎԿԱՍԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ 3) ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱ-
ՉԱՓԸ ԵՒ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ԹԻՒՐ ԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԵՐԸ

Ք ա ղ ա ղ ն ե ռ ը	(ոտնաչ). Բարձր. ժ. մակեր.	Բնակիչ. թիվը	Տեղերի անունները	Հիւս. լայն.	Արև. եր- կայն.
Փիլիսա	1400	300,000	Ալեքսանդրապոլ	40°47	61°29
Քաղու	—	150,000	Ախալցխա	41 38	60 38
Սկառերինոպոլ	—	80,610	Ախալքալաք	41 25	60 08
Ստաբրոպոլ	2000	50,017	Բաղու	40 22	67 29
Վլադիկավազ	2346	60,981	Բորժոմ	41 50	61 02
Շամախի	2230	30,545	Գանձակ	40 40	64 01
Մաչկոպ	—	40,945	Գեորգևսկ	44 08	61 08
Շուսի	—	40,915	Գորի	41 59	61 46
Շուշի	5076	30,806	Գոսպա	43 19	63 21
Նուխի	2454	30,757	Գրիշան	40 44	62 32
Ուլեքսանդրոպոլ	5079	40,000	Դերբենդ	42 03	65 57
Գանձակ	1446	30,294	Դուշեթ	42 05	62 21
Գուլիստ	—	40,227	Եկատերինոպոլ	45 01	56 37
Նրևան	3229	45,555	Երևան	40 10	62 10
Դերբենդ	—	20,185	Էջմիածին	40 09	61 57
Դուրա	1988	15,730	Թեյա	41 55	63 08
Թեմրիկ	244	15,656	Թեմուր-Խան-Շուրա	42 49	64 46
Ախալցխա	3376	30,265	Թիֆլիս	41 43	62 27
Մոզդուլ	465	18,989	Լանքարան	38 45	66 31
Բաթում	—	22,000	Ղաղբէկ	42 39	62 18
Սղնախ	2593	12,069	Կոդբ	40 02	62 10
Ղարս	6173	25,137	Ղալար	43 51	64 22
Ղալար	—	10,778	Ղուա	41 21	66 10
Նովորոսսիսկ	—	30,304	Մոզդուլ	43 44	62 19
Դերբենդ	1032	12,290	Հին-Նախիջևան	39 12	63 04
Թեյա	2420	13,014	Նոր-Բալաղէղ	40 20	62 47
Անապա	—	13,604	Նովորոսսիսկ	44 42	55 26
Նոր-Բալաղէղ	—	10,120	Նախի	41 12	64 51
Հին-Նախիջևան	2949	10,911	Շամախի	40 37	66 18
Գրոզնա	419	18,214	Շուշի	49 49	65 24
Գորի	2006	12,383	Պետրովսկ	42 59	65 09
Փոթի	—	10,785	Պետրոպոլ	44 02	60 45
Արմաիր	—	20,000	Սևան	40 33	62 50
Ախալքալաք	5545	17,303	Սղնախ	41 36	63 34
Պետրովսկ	—	15,100	Ստաբրոպոլ	45 03	59 38
Թեմուր-Խան-Շուրա	—	11,000	Վլադիկավազ	43 01	62 21
Վաղդուան	4968	5,398	Փոթի	42 08	59 19
Քաման	444	5,231	Քուլթախ	40 16	60 22
Դուշեթ	—	3,641	Օրդուբաթ	38 54	63 41
Սուխում	—	15,279			
Արդահան	6058	10,844			
Նոր-Նախիջևան	—	42,200			

Ա Ղ Ի Ի Ս Ա Կ

4) ՈՐԸ ՅՈՅՑ Է ՏԱԼԻՍ, ԸՍՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻՋՈՐԵԱԿԱՆԻ, ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ
ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԵՄ ՍՐՈՒԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

ժ. ր. վ.	ժ. ր. վ.
Ախալքաղ . . 12 54 —	ցեր. Ս. Պետերբուրգ 11 2 — ցեր.
Բաղու 12 20 8	Սուխում . . . 11 44 52 »
Բաթում 11 47 —	Թեմ. Խան-շուրա 12 9 12 »
Վարշա 10 24 52	Թիֆլիս 12 — — »
Վլադիկավազ. 11 59 28	Խարկով 11 25 44 »
Գորի 11 57 12	Երևան 11 48 48 »
Եկատերինոպոլ 11 36 —	
Հեղինդ. Ֆորս . 10 40 36	Արդաս 4 5 ան.
Գանձակ 12 6 —	Պարիզ 9 10 8 ան.
Դերբենդ (Սիբ.) 3 57 52	Լոնդոն 8 58 8 »
Գերզ 11 26 44	Մադրիդ 8 43 28 »
Գուլթախ 11 41 40	Բերլին 9 54 — »
Գրամսովոզակ . 12 32 —	Վեննա 10 6 — »
Մերվ 1 8 —	Հոմ 9 50 16 »
Մոսկովա 11 31 14	Բրիլսսէլ 9 18 8 »
Օբեստ 11 3 41	Կ. Պոլիս 11 — 8 »
Հաշտարխան . 12 12 54	Շտոկհոլմ . . . 10 12 8 »
Ստաբրոպոլ . . 11 48 18	Պեկին 4 50 — Եր.
	Նիւ-Եօրի 4 45 — ան.

XV. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

II 7. III 7.

ԲԱԿՈՒՆԻՑ— ԲԱԹ ՈՒՄ. Սոս/ոմ. 47.

*) Վերջերս հարկերին 10% աճ
ներին առեկադրած է.

Ռոստոմիրց — Վլադիկաւկազ-Բաղու:

*) Գլխադիր կայարան. 2 Բ-ՖԷԲ ունի նաև

Պետրովսկու գիծը Բեալանից

ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԲԱԳՈՒՆ

7) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԹՈՒՄԻՑ—ԹԻՖԼԻՍ:

20	Քարուղծի	.	.	— 44	— 29	583	Լեւաքի	.	.	.	4.48	3.24
35	Նոթանէրի	.	.	— 77	— 52	602	Ռիքուոն	.	.	.	5.10	3.40
49	Սուփա	.	.	1.05	— 70	626	Մոստուլի	.	.	.	5.70	3.80
68	Լանչիուտի	.	.	1.47	— 98	645	Քիլրդամիր	.	.	.	6.90	4 —
75	Նիզուլի	.	.	1.62	1.08	668	Սազիռի	.	.	.	6.—	4 10
88	Սաջաուհո	.	.	1.91	1.27	692	ՂԱՐԱՍՈՒ.	.	.	.	6.30	4.20
97	ՍԱՄՏՐԷՂԻ	.	.	2.09	1.39	716	Հաջի-Քարուլ	.	.	.	6.60	4.40
108	Կապիտնարի	.	.	2.23	1.55	733	Նալագի	.	.	.	6.90	4.60
125	Ռիոն	.	.	2.69	1.75	766	Ալեաթ	.	.	.	7.20	4.80
	Ռիոն—Քուլթաիս	.	.	— 23	— 10	787	Սանդաչալ	.	.	.	7.50	5 —

11	Իսթա . . .	7.80	5.20	187	Զաքուս . . .	3 83—2.55
830	Բալաջաուր . . .	7.90	5.40	216	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ	4 08—2.75
840	ԲԱԳՈՒ . . .	8.10	5.40	228	Սա. Ղարալիալ . . .	4.38—2.97
ՏԻՒՈՐԵՑԿԻ — ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿ				247	Բաշկադիկեաբ . . .	4.64—3.08
12	Զիլրաս . . .	37	17	265	Ստալեանկա Մաքրա . . .	4.88—3.21
27	Բելյուդ . . .	76	39	278	ՂԱՐՍ . . .	5.06—3.27
49	Վիսիկի . . .	1.38	40	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻՑ—ԵՐԵՒԱՆ		
58	Ստանիշնայա . . .	1.91	98	—	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ	— —
90	Պրաստունովկա . . .	2.54	1.30	24	Աղին . . .	53— 35
100	Դինսկայա . . .	2.81	1.44	43	Անի . . .	93— 62
127	Եկատերինոգար . . .	3.58	1.8	60	Ալագեդ . . .	1.29— 86
146	Աֆիս . . .	4.11	2.10	77	Ղարա-Բուրուն . . .	1.65—1.10
156	Սեբերսկայա . . .	4.39	2.24	90	Ալաքս . . .	1.95—1.30
167	Իսկայա . . .	4.70	2.40	100	Սարկար-Սրաթ . . .	2.16—1.44
182	Լինշնայա . . .	5.13	2.62	120	Էլմիսի . . .	2.60—173
198	Ղարինսկայա . . .	5.58	2.85	132	Ուլուխանլու . . .	2.85—1.90
208	Կրիմսկայա . . .	5.85	2.99	145	ԵՐԵՒԱՆ	3.12—2.59
220	Բականսկայա . . .	6.19	3.16	ԵՐԵՒԱՆ—ՆԱԽԻՉԵՒԱՆ		
254	Նովոբուրսկ . . .	7.15	3.66	13	Ուլուխանլու . . .	

Պերաս	ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՂԱՐՍ	27— 18
2	Նաւթուլուի . . .	77— 51
12	Սողանլուի . . .	1.35— 90
34	Զանգար . . .	1 86 1.24
61	Սաղաթու . . .	2.25—1.50
85	Սիստալա . . .	2.57—1.71
103	Սանաշին . . .	2 75—1.83
119	Քոլադերան . . .	3 08—2.05
126	Շաղալի . . .	3.47—2 31
141	Ղարաքլիսա . . .	3.71—2.47
160	Համամլի . . .	
178	Ղալթալի . . .	
29	Ղամարու . . .	
40	Շարաղու . . .	
50	Արարատ . . .	
62	Աշտարակ . . .	
74	Վելիտաղ . . .	
85	Նորաշեն . . .	
92	Տաշարի . . .	
110	Շախտախո . . .	
122	Ղարալուս . . .	
122	Բաշկադի . . .	
148	Նախչևան . . .	

Գ) ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

1. ԿՈՐՍԻՑ—ԿԱՂԱՔՈՒՆ (71 փլ. րատ)	7. ԵՐԵՒԱՆԻՑ—ԻԳԴԻՐ (56 փլ.)
Ջարամալի . . .	Էլմիսի . . .
Վերին-Ղամարու . . .	Մարթարա . . .
Ներքին Ղամարու . . .	Կղզի . . .
Պաղպղան . . .	8. ՄՈՋԻՈՒԿԻՑ—ՊՐԱՆԼԱԴՆԱՅԵԱՅ (51 փլ.)
2. ԳԻՐԻԴԱՄԻՐԻՑ—ՇԱՄԱԻ (71 փլ. րատ)	Պալոդոսկ . . .
Ղարասաղկալ . . .	Եկատերինոգարսկայա . . .
Աղսու . . .	Պրոխորսկայա . . .
Շերաղիկ . . .	9. ՄՈՋԻՈՒԿԻՑ ՎԼԱԴԻԿԱՆԿԱՋ (75 փլ.)
Շամախի . . .	Մանչիկաթ . . .
3. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԴԷՊԻ ԹԵԼԱԻ (163 1/4 փլ.)	Աշտարակ . . .
Օրբակի . . .	Կանադսկայա . . .
Վաղրանի . . .	Բազորկինա . . .
Սարթամալա . . .	10. ՀԱՋԻԲԱՐՈՒԼԻՑ—ԼԵԱՆՔԱՐԱՆ (175 փլ.)
Պալարէթ . . .	Զուրաթ . . .
Պաղպղ . . .	Ղարալինսկ . . .
ՍՂԱՆ . . .	Սալան . . .
Քաղաքիկ . . .	Քաղաքեանդ . . .
Մուկուղանի . . .	Անդրեանկ . . .
Ախուրի . . .	Դեօկ-թալա . . .
Թել . . .	Ղալաղա . . .
4. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՎԼԱԴԻԿԱՆԿԱՋ (200 1/2 փլ.)	Ղալարաշի . . .
Սցիլէթ . . .	Լեանքարան . . .
Միլիան . . .	11. ԵՐԼԱՆԻՑ—ՇՈՒՇԻ ԵՒ ԳՈՐԻՍ (193 փլ.)
ԴՈՒՇԵԹ . . .	Ղարամանլի . . .
Անանուր . . .	Թաթիսա . . .
Փասանուր . . .	Կարադինսկայա . . .
Սիլիթ . . .	Շախտալա . . .
Դուրաուր . . .	Խոջանլի . . .
Կորի . . .	Շուշի . . .
Կաղրէկ . . .	Լիսադորսկայա . . .
Լարա . . .	Արդալար . . .
Բալթա . . .	Ջաղուր . . .
ՎԼԱԴԻԿԱՆԿԱՋ . . .	Գիգ . . .
5. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՄԱՆԳԼԻՍ (57 փլ.)	Դորիս . . .
Ջարամալա . . .	12. ԲՈՐՃՈՄԻՑ ԱԽԱՂԵՍԱ ԱԽԱՂԵՍ
Պոթոր . . .	լաք, Արդաշան և Օլթի (300 փլ.)
Պրոխ . . .	Սարաշնոկոսկ . . .
Մանդիլա . . .	Աղխուր . . .
6. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԱՂԲՈՒԼԱԻ (54 փլ.)	Ախալցխա . . .
Ջարամալա . . .	Բուստալի . . .
Բորթալա . . .	Ասպիծա . . .
Սաղարաշեն . . .	Արասթէկովսկ . . .
Բելի-Նիլի . . .	Ախալքալաք . . .
	Սուլղա . . .

Ղարնաւ ալ	21	Մէիթէլ	19
Զուրդունի	12	Սիլառ	32
Բահրալսաթուն	16		
Օլէնկ	8		
Սրդահան	14	12) Իգրիթիս—ՎԱՆ (229 Վ.)	
Գոմբ	12	Օրդուկ	14
Դուրդ. քիլիսա	22	Զինգել	12
Պանժուրէտա	24	Ղարաբուլաղ	6
Պանկալ	15	Բալաղէթ	51
Օլթի	26	Պամարջիկ	23
		Զորան-Սիլիդ	23
		Շաթր-քեանդ	28
		Սերգան-ղալա	23
		Միւրաբ	30
		Քեհալանի	24
		Վան	28

ՏԱՃԿԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԱ-
ՊԱՐՀՆԵՐԸ

ՍԱՐԱՂԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 Վ.)

Ղարաղուրդան	34	13) ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ—ԲԻԹԼԻՍ (377 Վ.)	
Զիւլին	6	Հասան-ղալա	99
Զանջակ	17	Խնուս-ղալա	177
Արդոս	5	Սևերան	21
Քէփրիքէօյ	24	Զալքերուն	25
Հասան-Ղալա	13	Խէյլբան	17
Ղուրջուխ	17	Մուշ	25
Պարին	20		
Աղաւար	21	14) ՂՈՒԼՊԻՑ—ՄԱԼԱԶԿԵՐՑ (184 Վ.)	
Քոչուկ Գափղարիչ	23	Փարնաուտ	25
Բերնահարան	24	Քանդարակ	20
Խան-մաղէն	26	Զադօ-ջամ	21
Բայրուրդ	20	Ղարաքլիսա	28
Աւրաշտի	23	Խամուր	16
Վուրլուկլեա	15	Արաբալի	17
Աւլու-Շէիւրան	35	Դեղնիւյ	33
Զիւրանդի	15	Մալազկերտ	23
Մէրչմէկ	20		
Շէրին-ղարահաւար	32	15) ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ—ՄԱՄԱԽԱՅՈՒՆ (251 Վ.)	
Էնդէրաս	29	Աղաւար	157
Բնօու	29	Խանդարաբէյեկ	23
Գեթիւու-գիտի	23	Ենիքով	17
Սամալիլ	27	Վոպ	22
Քաղի-քէօրպու-Վամուրլ	26	Մամախատուն	17
Յոնտան	15		
Քոխատ	50		
Սարտիշ	23		
Էրդիունէր	14		
Ենի-խան	22		

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆԱՊԱՐՀ.

18) ՈՒՄԻՆՑ—ԻՌԵԻ և Շարուրի վրայով

15) ԷՆԶԵԼԻԻՑ—ՔԵՀՐԱՆ (293 Վ.) Վ.

Փիրապար	15
Քաշա	8
Մէնջիլ	65
Ղազլին	69
Քէհրան	135

16) ԹԻՃԼԻԶԻՑ—ՔԵՀՐԱՆ

Քազուով	1149
Քուզալով	1135

17) ՆՈՐ-ԶՈՒՂԱՅՈՎ ՔԵՀՐԱՆ (674 Վ.)

Մարանդ	60
Քարիզ ք.	68
Քուրքմանչայի	110
Լիանէք	30
Զէնգեան	116
Սուլթանիէ	35
Ղազլին	120
Քէհրան	135

Շահառախտի (230 Վ.)

Քաղաքեանդ	15
Մէլլան	8
Շահրուխ	15
Ղարապաղէն	16
Խամազիան	16
Դիգա	16
Խօյի	16
Ղարաթափա	0
Զիչաի	20
Դիլման	8
Ալիարադ	7
Քամրա	4
Քարդամիւղ	3
Գիւսի	5
Հաջի-Խուսի	15
Ասկեար-Արաթ	9
Հեարդարադ	12
Ղարասանլի	4
Ուրմիա	9

XXII. ԵՐԱԶԱՅՈՅՑ ԼՈՒՍՆԻ *)

Ըստ Պատմէոսեան աղիւսակի **)

- Լուսնի** 1, 3, 5, 13, 18, 19, 22, 26, 30 **օրն—Երազն**
բարի է:
 » 2, 10, 12, 16 28—**Երազն երեք օրն կատարի:**
 » 8—**Երազն ութ օրն կատարի:**
 » 23—**Երազն երեսուն օրն կատարի:**
 » 14—**Երազն քառասուն օրն կատարի:**
 » 11, 15, 17—**Երազն օրն կատարի:**
 » 6—**Երազն բարի է:**
 » 29—**Երազն սուտ է:**
 » 4, 7, 20, 21, 24, 25, 27—**Երազն սուտ է:**

*) Մեր գործակալների պահանջը կատարելով, այս անգամ հա-
 կառակ մեր ցանկութեան տպագրում ենք սոյն Տարեցույցում:

**) Ի հնումն ոչ թէ միայն տղէտ ամբոխն էր հաւատում երազ-
 ների գուշակութեանը, այլ և դրան հաւատ էին ընծայում այն ժա-
 մանակուայ զիտնական ուսումնասէրները և աստղագուշակները
 (աստրոլոգ), որովհետեւ կարծում էին որ երազ տեսնելը կախուած է
 տարուայ եղանակներից, որոշ օրերից և լուսնոյ ինչպէս շարժողու-
 թիւնից, այնպէս էլ նրա ազդեցութիւնից:

Այդ հիման վերայ և հնարուած է վերոյիշեալ Պատմէոսեան
 երազացոյց աղիւսակը, որը զետեղում ենք այստեղ, որպէս հե-
 տադրքութիւն ընթերցողներին: Մահօթ. Աշխատասիր աղիւ-

Այս տարուայ մեր աշխատասիրած և հրատարակած «ՄՈՅԻ», «ՍԵՂԱ-
 ՆԻ» և «Армянский календарь съ предсказаниями» օՐԱՅՈՅՑՆԵՐԸ
 վաճառվում են հետեւալ տեղերում:

ՏՓԽԻՍ. Նշանաւոր գրավաճառների մօտ և բոլոր թղթեղէնների
 խանութներում:

ԳԱՆԶԱԿ. Յարութիւն Աղապեանի և եղբ. Բրիւեանցների խանութ-
 ներում:

ԲԱԳՈՒ. Սունդուկեանի գրախանութում:

ՇՈՒՇԻ. Ղևոնդ Աօրիեանի և Արամ Գաւթեանի մօտ:

ԱՐՄԱՒԻԸ. Գարրիէլ քահ. Թուէլեանի:

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵԻԱՆ. Մինաս քահ. Ղումաշեանի:

ԵՐԵՒԱՆ. «Արարատ» եղբ. Յովհաննիսեանների գրախանութում:

ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՍԿ. «Պոնտ օղլի» Ծխախոտի խանութում:

ՕԴԵՍՍԱ. Դուլակեանի ծխախոտի խանութում:

ՂԱՐՍ. Գրիգոր Ղասաբեանի:

ԲՈՐԺՈՄ. Թադէոս ձէբէլեանցի:

ԱԽԱԼՅԻԱ. Յովհաննէս Գրիգորեանի:

ԱԽԱԼՖԱԼԱՅ. Եղբ. Մաղաքեանների և Տօնակահանների:

Ա ԷՔՍԱՆԴՐԱՊՍԼ. Արք. համ Մալխասեանի:

ՄՈԶԻՈԿ. Անդ. Ասլամազեանի:

ՂԶԼԱՐ. Եսայի Նիկ. Բալասանեանի:

ՆՐ ԵԳԵՍԻԱ. Կարապետ Ղազարեանի:

ԴԱՐԲԱԿ. Եղբ. Շահ/ջանեանների:

ՂԱԶԱԽ. Զաքարիա քհ. Ապրեանի և Կոստանդին Բաղդասարեանի:

ԻՍՊՈԼԱՆ. Բաֆֆի ընկ. գրասենեակը:

Կ. ՊՕԼԻՍ. Գ. Բաղդասարեանի:

ԱՄԵՐԻԿԱ. Ուստր քաղաքի Հայոց Ընթերցասիրաց ընկ. գրատանը:

ԵԳԻՊՏՈՍ. Սեղրակ Կաքաւեանի:

ՍՈՒԴԱՆ և Հաբեշտան— Խարտում Ս. և Ս. Վանեան:

Մեծ քանակութեամբ գնողները ուղղակի դիմում են մեզ
 այս հասցեով—**ԹԻՖԼԻՍ.** II քաղաքամասն, Գաբայեվսկի
 № 5, Մակար Զմշկեան:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23

ՀԱՍՑԷՆԵՐ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ

ԲԱՅՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1911 թ.

Հ Ո Վ Ի Տ

շաբաթաթերթի բաժանորդագինը.

Տարեկան 4 ռ.

Կէս տարուանը 2 ռ. 50 կ.

Ամսական — 50 կ.

Արտասահման տարեկան՝ 12 ֆր., կէս տարուանը՝ 7 ֆր.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ:

Խմբ. Հրատար. Յով. Յովսէփեանց:

Հասցէն. Тифлис, Редакция „Овита“.

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucase Russie. Redaction de
journal armenien „Hovit“.

Կ Ա Յ Ծ Ե Ր

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ԲԱՅՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1911 թ.

Տարեկան գինը 3 ռուբլի, ծանալարհաճախսով 3 ռուբլի
50 կոպ., մէկ ամսականը 30 կոպ.

ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԵՆ ՏԵՂ 1 ԿՈՊ.

Խմբագրատան հասցէն՝ Тифлис, Эриванская площадь № 7.

Редакция „Кайцеръ“.

Յաշտարարութիւնները ընդունում են ամեն լեզուով:

Վճարը իւրաքանչիւր տողատեղին 1 երեսը 10 կ., իսկ վերջին 5 կ

ԲԱՅՈՒՆԻ Է 1910 Թ. ՀԵՏԵՆԵԱԼ ԹԵՐԹԵՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԴՐ.

«ԱՐԱՐԱՏ» ամսագիրը տարեկ. 4 ռ.
Հասցեն՝ Эчмиадзинъ, Редакція „Арапатъ“.

«ԱՂԲԻՐ-ՏԱՐԱԶ» տարեկան 10 ռ.
» Тифлисъ, Редакція „Агбюръ-Таразъ“.

«ԲԱԶՄԱՎԵՐ» ամսագիր. 10 ֆր.
» à Wenis (Italie). Redaction de la revue «Bazmaver».

«ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՈՐԵԱՅ» 15 ֆր.
» à Wien Redaction «Andes Amsoria».

«ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ»
» Smyrne-(Turquie) Redaction „Arewelian Mamoul“.

«ՄՇԱԿ» լրագիր տարեկան 10 ռ.
» Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“.

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» լրագիր տարեկան 7 ռ.
» Тифлисъ. Редакція „Сурандагъ“.

«ՀՈՐԻԶՈՆ» լրագիր տարեկան 8 ռ.
» Тифлисъ. Редакція „Оривзонъ“.

«ԱՐԵՒԵԼԲ» լրագիր. 35 ֆր.
» Constantinople (Turquie), Redaction „Arevelk“.

«ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ» լրագիր. 25 ֆր.
» Constantinople (Turquie), Redaction „Buzandion“.

«ԽԱԹԱԲԱԼԱ» շաբաթաթերթ տար. 4 ռ. դուրս 6 ռ.
» Тифлисъ, Редакція „Хатабала“.

«ԳԵՂԱՐՈՒԵՍ» ամեն մի օրինակը 1 ռ.

Сптовая Торговля Бакалейными, Галантерейными, Москательными и разными др. товарами

Т-ва БР. МАГАКОВЫХЪ

Въ Тифлисъ, Темный рядъ, домъ Шарбабчева № 1—2.

Всѣ товары получаютъ исключительно съ первыхъ рукъ. Цѣны внѣ конкуренціи, торговля производится БЕЗЪ ЗАПРОСА. Заказы исполняются скоро и аккуратно.

ԸՆԿ. ԵՂԲ. ՄԱՂԱՔԵԱՆՆԵՐԻ

Վաճառատուն բաղադրյալ, գալանտերեյների և զանազան տեսակ ապրանքների. Տեօմնի բեադում, տուն Չարբաբչեանի № 1—2, Գները էփան և մատչելի: Առևտուրը ԱՌԱՆՑ ՄԱԿԱՐԿՈՒԹԵԱՆ: Պատուէրները կատարուում են շուտ և ճշտօրէն:

ԳԻՆՆ Է 30 ԿՈՊ.

Մեծ քանակութեամբ գնողները դիմում են այս հաս-
ցեով—Тифлисть, Книгопродавцу Макару Чимишкян—
Tiflis, (Kaukas), Libraire Makare Tschimichkian.

0022450

2001

013

5310

NL0022450

